

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kuues koda)

7. november 2022 *

Eelotsusetaotlus – Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 – ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Korruptsioonivastane võitlus – Liidu finantshuvide kaitse – ELTL artikli 325 lõige 1 – Finantshuvide kaitse konventsioon – Otsus 2006/928/EÜ – Kriminaalmenetlused – Curtea Constituțională (Rumeenia konstitutsioonikohus) otsused, mis puudutavad raskete korruptsioonikuritegude lahendamiseks kohtukoosseisude moodustamist – Liikmesriigi kohtunike kohustus täita täies ulatuses Curtea Constituțională (konstitutsioonikohus) otsuseid – Kohtunike distsiplinaarvastutus selliste otsuste täitmata jätmise korral – Õigus jätta kohaldamata Curtea Constituțională (konstitutsioonikohus) otsused, mis ei ole kooskõlas liidu õigusega – Liidu õiguse esimuse põhimõte

Liidetud kohtuasjades C-859/19, C-926/19 ja C-929/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumeenia kassatsioonikohus) 19. novembri 2019. aasta otsusega (C-859/19), 6. novembri 2019. aasta otsusega (C-926/19) ja 16. detsembri 2019. aasta otsusega (C-929/19), mis saabusid Euroopa Kohtusse 26. novembril 2019 (C-859/19) ja 18. detsembril 2019 (C-926/19 ja C-929/19), esitatud kolm eelotsusetaotlust kriminaalasjades järgmiste isikute suhtes:

FX,

CS,

ND (C-859/19),

BR,

CS,

DT,

EU,

FV,

GW (C-926/19),

CD,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

CLD,

GLO,

ŞDC,

PVV (C-929/19),

menetluses osalesid:

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (C-859/19, C-926/19 ja C-929/19),

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală (C-926/19),

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție (C-926/19),

Agencia Națională de Administrare Fiscală (C-926/19 ja C-929/19),

HX (C-926/19),

IY (C-926/19),

SC Uranus Junior 2003 SRL (C-926/19),

SC Complexul Energetic Oltenia SA (C-929/19),

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: esimese koja president A. Arabadjiev (ettekandja) kuuenda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud A. Kumin ja I. Ziemele,

kohtujurist: N. Emiliou,

kohtusekretär: kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi Euroopa Kohtu kodukorra artikli 99 alusel põhinstatud määrusega,

on teinud järgmise

määruse

- 1 Eelotsusetaotlused puudutavad sisuliselt ELL artikli 2 ja artikli 19 lõike 1 teise lõigu, ELTL artikli 325 lõike 1, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47, Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel koostatud, Brüsselis 26. juulil 1995 allkirjastatud ja nõukogu 26. juuli

1995. aasta aktile lisatud Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni (EÜT 1995, C 316, lk 49; ELT eriväljaanne 08/01, lk 57; edaspidi „finantshuvide kaitse konventsioon“) artikli 1 lõike 1 ja artikli 2 lõike 1 ning liidu õiguse esimuse põhimõtte tõlgendamist.

- 2 Taotlused on esitatud korrupsiooni ja käibemaksupettuse kriminaalasjades järgmiste isikute suhtes: FX, CS ja ND (kohtuasi C-859/19), BR, CS, DT, EU, FV ja GW (kohtuasi C-926/19) ning CD, CLD, GLO, ŞDC ja PVV (kohtuasi C-929/19).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Finantshuvide kaitse konventsioon

- 3 Finantshuvide kaitse konventsiooni artikli 1 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas konventsioonis tähendab Euroopa ühenduste finantshuve kahjustav pettus:

a) kulude puhul tahtlikku tegevust või tegevusetust, mis on seotud:

- valede, ebatäpsete või mittetäielike aruannete või dokumentide kasutamise või esitamisega, mille tagajärjel väärtalt eraldatakse või hoitakse vahendeid, mis sisalduvad Euroopa ühenduste üldeelarves või Euroopa ühenduste või nende nimel hallatavates eelarvetes,
- teabe varjamisega, rikkudes teatavat kohustust, ja millel on samasugused tagajärjed kui eespool märgitud juhul,
- selliste vahendite väärkasutusega ehk nende kasutamisega muuks kui algselt ettenähtud otstarbeks;

b) tulude puhul tahtlikku tegevust või tegevusetust, mis on seotud:

- valede, ebatäpsete või mittetäielike aruannete või dokumentide kasutamise või esitamisega, mille tagajärjel õigusvastaselt vähendatakse vahendeid, mis sisalduvad Euroopa ühenduste üldeelarves või Euroopa ühenduste või nende nimel hallatavates eelarvetes,

[...]“.

- 4 Konventsiooni artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:

„Iga liikmesriik võtab vajalikke meetmeid selle tagamiseks, et artiklis 1 osutatud tegevus ja artikli 1 lõikes 1 osutatud tegevuses osalemise, sellele kihutamise või sellise tegevuse katse suhtes kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaalkaristusi, vähemalt suurte pettuste suhtes vabadusekaotust, millele võib järgneda väljaandmine; suureks pettuseks peetakse pettust, millega seotud miinimumsumma kehtestab iga liikmesriik. See miinimumsumma ei või ületada 50 000 [eurot].“

- 5 Euroopa Liidu Nõukogu võttis 27. septembril 1996 vastu akti, millega koostatakse Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni protokoll (EÜT 1996, C 313, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 19). Protokollis artiklite 2 ja 3 kohaselt hõlmab protokoll passiivset ja aktiivset korrupsiooni.

Ühinemisakt

- 6 Akti Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (ELT 2005, L 157, lk 203; edaspidi „ühinemisakt“), mis jõustus 1. jaanuaril 2007, artiklis 39 on ette nähtud:

„1. Kui Bulgaaria ja Rumeenia ühinemisläbirääkimistel võetud kohustuste täitmise pideva järelevalve alusel komisjon leiab ning eelkõige kui komisjoni järelevalvearuanne esitab kindlad tõendid, et lähtuvalt *acquis*’ vastuvõtmiseks ja rakendamiseks Bulgaarias või Rumeenias tehtavate ettevalmistuste seisust eksisteerib tõsine oht, et ükskõik kumb neist riikidest ei tule ilmselgelt 1. jaanuariks 2007 toime liikmelisusega seotud nõuete täitmisega paljudes olulistest valdkondades, võib nõukogu komisjoni soovitusel põhjal ühehäälselt otsustada, et selle riigi ühinemiskuupäev lükatakse edasi ühe aasta võrra 1. jaanuarile 2008.

2. Olenemata lõikest 1, võib nõukogu komisjoni soovitusel põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega võtta vastu lõikes 1 mainitud otsuse Rumeenia suhtes, kui on täheldatud, et Rumeenial on tõsiseid puudujääke ühe või mitme IX lisa I punktis loetletud kohustuse või nõude täitmisel.

3. Olenemata lõikest 1 ja ilma et see piiraks artikli 37 kohaldamist, võib nõukogu komisjoni soovitusel põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega ning pärast 2005. aasta sügisel üksikasjaliku hinnangu andmist Rumeenia edusammudele konkurentsipoliitika alal võtta Rumeenia suhtes vastu lõikes 1 mainitud otsuse, kui IX lisa II punktis loetletud ühe või mitme kohustuse või nõude või Euroopa lepinguga võetud kohustuste täitmisel Rumeenia poolt on täheldatud tõsiseid puudujääke.“

- 7 Ühinemisakti IX lisa „Rumeenia poolt ühinemisläbirääkimiste lõpetamisel 14. detsembril 2004 võetud erikohustused ja heakskiidetud nõuded (osutatud ühinemisakti artiklis 39)“ I punktis on järgmine lõik:

„Seoses artikli 39 lõikega 2

[...]

4) Märgatavalt tõhustada korrupsiooni vastast võitlust, eriti kõrgete ametnike korrupsiooni vastast võitlust, tagades korrupsioonivastaste õigusaktide täpse jõustamise, Riikliku Korrupsioonijuhtumitega Tegeleva Prokuratuuri (NAPO) tegeliku sõltumatuse ning esitades igal aastal alates novembrist 2005 veenvaid andmeid NAPO tegevuse kohta kõrgete ametnike korrupsiooni vastase võitluse valdkonnas. NAPO-le tuleb anda personal, rahalised ja koolitusvahendid ning varustus, mida ta oma üliolulise ülesande täitmisel vajab.

5) [...] [Riiklik korrupsioonivastase võitluse] strateegia peab sisaldama eesmärki vaadata 2005. aasta lõpuks läbi liiga pikk kriminaalmenetlus, tagamaks kiire ja läbipaistev tegelemine korrupsioonijuhtudega, et kindlustada hoiatava mõjuga piisavad sanktsioonid; [...]

[...]“.

Otsus 2006/928/EÜ

- 8 Komisjoni 13. detsembri 2006. aasta otsus 2006/928/EÜ, millega nähakse ette kord, mille abil teha Rumeeniaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses (ELT 2006, L 354, lk 56), võeti vastu muu hulgas ühinemisakti artiklite 37 ja 38 alusel seoses Rumeenia ühinemisega Euroopa Liiduga, mis oli ette nähtud 1. jaanuariks 2007. Otsuse põhjendused 1–6 ja 9 on sõnastatud järgmiselt:

- „(1) Euroopa Liidu aluseks on õigusriigi põhimõte, mida järgivad kõik liikmesriigid.
- (2) Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Ühenduse asutamislepinguga loodud vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajanev ala ning siseturg põhinevad vastastikusel kindlustundel, et kõigi liikmesriikide haldus- ja kohtuotsuste ning -tavade juures järgitakse täielikult õigusriigi põhimõtet.
- (3) See eeldab, et kõigis liikmesriikides on erapooletu, sõltumatu ja tõhus kohtu- ja haldussüsteem, millel on asjakohased vahendid muu hulgas korruptsioonivastaseks võitluseks.
- (4) 1. jaanuaril 2007 saab Rumeeniast Euroopa Liidu liikmesriik. Tunnustades märkimisväärseid jõupingutusi, mida on tehtud Rumeenia ühinemisettevalmistuste lõpuleviimisel, on komisjon oma 26. septembri 2006. aasta aruandes määratlenud eelkõige kohtusüsteemi ja õiguskaitseorganite usaldusväarsuse ja tõhususega seotud veel lahendamata küsimused, mille puhul on veel vaja teha täiendavaid edusamme, et tagada nende suutlikkus rakendada ja kohaldada meetmeid, mis on vastu võetud siseturu ning vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala loomiseks.
- (5) Ühinemisakti artikliga 37 antakse komisjonile õigus võtta asjakohaseid meetmeid, kui esineb otsene oht, et Rumeenia ei täida endale võetud kohustusi, häirides sellega siseturu toimimist. Ühinemisakti artikliga 38 antakse komisjonile õigus võtta asjakohaseid meetmeid, kui Rumeenias esineb otsene tõsiste puudujääkide oht Euroopa Liidu lepingu VI jaotise ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise alusel vastuvõetud õigusaktide ülevõtmisel, rakendamisel või kohaldamisel.
- (6) Kuna kohtusüsteemi ja õiguskaitseorganite usaldusväarsuse ja tõhususega on seotud veel lahendamata küsimusi, tuleks luua kord, mille abil teha Rumeeniaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide saavutamisel kohtureformi alal ning korruptsioonivastases võitluses.

[...]

- (9) Käesolevat otsust tuleks muuta, kui komisjoni hinnang osutab vajadusele eesmärke muuta. Käesolev otsus tuleks tühistada, kui kõik eesmärgid on rahuldavalt täidetud.“

9 Otsuse 2006/928 artiklis 1 on ette nähtud:

„Rumeenia esitab iga aasta 31. märtsiks ja esimest korda 31. märtsiks 2007 komisjonile aruande edusammude kohta, mis on tehtud iga lisas nimetatud eesmärgi täitmiseks.

Komisjon võib igal ajal pakkuda erinevate meetmete kaudu tehnilist abi ning koguda ja vahetada eesmäärke käsitlevat teavet. Lisaks sellele võib komisjon igal ajal korraldada sel otstarbel Rumeeniasse ekspertide lähetamist. Rumeenia ametiasutused pakuvad selleks vajalikku tuge.“

10 Otsuse artiklis 2 on sätestatud:

„Komisjon edastab Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma märkused ja tähelepanekud Rumeenia aruande kohta esimest korda 2007. aasta juunis.

Komisjon esitab seejärel uue aruande vajaduse korral, kuid vähemalt iga kuue kuu järel.“

11 Otsuse artiklis 4 on märgitud:

„Käesolev otsus on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele.“

12 Otsuse lisa on sõnastatud järgmiselt:

„Artiklis 1 osutatud eesmärgid, mille Rumeenia peab täitma:

1. Edendada kohtunike ülemkogu suutlikkust ja usaldusväärsust, et tagada kohtumenetluste suurem läbipaistvus ja tõhusus. Jälgida uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku mõju ning esitada asjakohane aruanne.
2. Luua ettenähtud korras asutus, mis kontrollib majanduslike huvide deklaratsioonides esitatud andmete õigsust, vastuolusid ja võimalikke huvide konflikte, ning teeb siduvaid otsuseid, mis on aluseks võimalikele hoiatavatele sanktsioonidele.
3. Jätkata saavutatud edule toetudes kõrgemal tasemel esinevate korrupsioonijuhtumite professionaalset ja erapooletut uurimist.
4. Võtta täiendavaid meetmeid, et ennetada korrupsiooni ja võidelda selle vastu eelkõige kohalikes omavalitsustes.“

Rumeenia õigus

Rumeenia põhiseadus

13 Rumeenia põhiseaduse (Constituția României) III jaotises „Ametiasutused“ on muu hulgas VI peatükk „Kohtud“, milles sisaldub põhiseaduse artikkel 126. Selles artiklis on sätestatud:

„(1) Õigust mõistavad Înalta Curte de Casație și Justiție [(Rumeenia kassatsioonikohus) (edaspidi „kassatsioonikohus“)] ja teised seaduse alusel loodud kohtud.

[...]

(3) Kassatsioonikohus tagab õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise teiste kohtute poolt vastavalt oma pädevusele.

(4) Kassatsioonikohtu koosseis ja kodukord kehtestatakse konstitutsioonilise seadusega.

[...]

(6) Ametiasutuste haldusaktide kohtulik kontroll on tagatud halduskohtumenetluse kaudu, välja arvatud parlamendiga suhtlemist ja sõjaväe juhtimist käsitlevate aktide puhul. Halduskohtud on pädevad arutama kaebusi, mille on esitanud isikud, kelle õigusi on konkreetsel juhul kahjustatud põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistatud määruste või nende määruste sätete tõttu.“

14 Rumeenia põhiseaduse V jaotis „Curtea Constituțională (Rumeenia konstitutsioonikohus)“ (edaspidi „konstitutsioonikohus“) sisaldab artikleid 142–147. Põhiseaduse artiklis 146 on ette nähtud:

„Konstitutsioonikohtul on järgmised ülesanded:

[...]

d) kohtutes või kaubanduslikes vahekohtutes esitatud seaduste ja määruste põhiseaduslikkuse järelevalve taotluste lahendamine; põhiseaduslikkuse järelevalve taotluse võib otse esitada ombudsman;

e) põhiseaduslikku laadi õiguslike vastuolude lahendamine avaliku võimu kandjate vahel Rumeenia presidendi, parlamendi kahe koja esimeestest ühe esimehe, primului-ministru [(peaminister)] või [kõrgeima kohtute nõukoja] esimehe taotlusel.

[...]“.

Karistusseadustik

15 Karistusseadustiku (Codul penal) artikli 154 lõikes 1 on ette nähtud:

„Kriminaalvastutuse aegumistähtjad on järgmised:

a) 15 aastat, kui toime pandud süütegu on seadusega karistatav eluaegse vabadusekaotusega või vangistusega rohkem kui 20 aastat;

b) 10 aastat, kui toime pandud süütegu on seadusega karistatav vangistusega rohkem kui 10 ja mitte rohkem kui 20 aastat;

c) 8 aastat, kui toime pandud süütegu on seadusega karistatav vangistusega rohkem kui 5 ja mitte rohkem kui 10 aastat;

d) 5 aastat, kui toime pandud süütegu on seadusega karistatav vangistusega rohkem kui 1 ja mitte rohkem kui 5 aastat;

e) 3 aastat, kui toime pandud süütegu on seadusega karistatav vangistusega alla 1 aasta või rahatrahviga.“

16 Karistusseadustiku artikli 155 lõikes 4 on sätestatud:

„Kui artiklis 154 ette nähtud aegumistähtaega on kaks korda ületatud, siis loetakse see katkestuste arvust sõltumata lõppenuks.“

Kriminaalmenetluse seadustik

17 Kriminaalmenetluse seadustiku (Codul de procedură penală) artikli 40 lõikes 1 on sätestatud:

„Kassatsioonikohus menetleb esimeses kohtuastmes kõrgema taseme süütegusid ning senati-, saadikutekojade, ja Euroopa Parlamendi Rumeenia liikmete, valitsuse liikmete, konstitutsioonikohtu kohtunike, kõrgeima kohtute nõukoja liikmete, kassatsioonikohtu kohtunike ning Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție [(Rumeenia kassatsioonikohtu juures tegutsev prokuratuur)] prokuröride poolt toime pandud rikkumisi.“

18 Nimetatud seadustiku artikli 281 lõikes 1 on sätestatud:

„Selliste õigusnormide rikkumine, mis puudutab järgmist, toob endaga alati kaasa tühisuse:

[...]

b) kohtute esemeline ja isikuline pädevus, kui pädeva kohtu asemel on kohtuotsuse teinud madalama astme kohus;

[...]“.

19 Kriminaalmenetluse seadustiku artikli 426 lõikes 1 on ette nähtud:

„Erakorralise kaebuse kriminaalasjas jõustunud kohtuotsuse tühistamiseks võib esitada järgmistel juhtudel:

[...]

d) kui apellatsioonikohtu koosseis on õigusvastane või on tegemist vastuoluga;

[...]“.

20 Kriminaalmenetluse seadustiku artikli 428 lõikes 1 on ette nähtud:

„Erakorralise tühistamiskaebuse võib artikli 426 punktide a ja c–h alusel esitada 30 päeva jooksul apellatsioonikohtu otsuse kuulutamisest.“

Seadus nr 78/2000

- 21 18. mai 2000. aasta seaduse nr 78/2000 korrupsiooni ennetamise, avastamise ja tõkestamise kohta (Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 219, 18.5.2000) artikli 5 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva seaduse kohaldamisel on korrupsioonisüüteoed karistusseadustiku artiklites 289–292 sätestatud süüteoed, sealhulgas juhul, kui need on toime pannud karistusseadustiku artiklis 308 viidatud isikud.“

- 22 Karistusseadustiku artiklid, millele on viidatud seaduse nr 78/2000 artikli 5 lõikes 1, käsitlevad vastavalt passiivset korrupsiooni (artikkel 289), aktiivset korrupsiooni (artikkel 290), mõjuvõimuga kauplemist (artikkel 291) ja aktiivset mõjuvõimuga kauplemist (artikkel 292).

- 23 Selle seaduse artikli 29 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesolevas seaduses sätestatud kuritegude arutamiseks esimeses kohtuastmes moodustatakse erikoosseisud.“

Seadus nr 303/2004

- 24 28. juuni 2004. aasta seaduse nr 303/2004 kohtunike ja prokuröride staatuse kohta (Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 826, 13.9.2005), muudetud 17. jaanuari 2012. aasta seadusega nr 24/2012 (Legea nr. 24/2012, *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 51, 23.1.2012), (edaspidi „seadus nr 303/2004“) artiklis 99 on ette nähtud:

„Distsiplinaarsüüteoed on:

[...]

o) kohtuasjade juhusliku jaotamise sätete eiramine;

[...]

ș) konstitutsioonikohtu otsuste järgimata jätmine [...];

[...]“.

- 25 Selle seaduse artikli 100 lõikes 1 on ette nähtud:

„Distsiplinaarkaristused, mida võib kohtunikele ja prokuröridele määrata proportsioonis süüteo raskusega, on:

[...]

e) ilma jätmine õigusest töötada kohtunikuna.“

26 Nimetatud seaduse artiklis 101 on sätestatud:

„Artiklis 100 ette nähtud distsiplinaarkaristusi määravad kõrgeima kohtute nõukoja seksioonid vastavalt oma konstitutsioonilises seaduses sätestatud tingimustele.“

Seadus nr 304/2004

27 28. juuni 2004. aasta seadust nr 304/2004 kohtukorralduse kohta (Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară; uuesti avaldatud *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 827, 13.9.2005) muudeti muu hulgas:

- 25. oktoobri 2010. aasta seadusega nr 202/2010 meetmete kohta vaidluste lahendamise kiirendamiseks (Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 714, 26.10.2010);
- 19. juuli 2013. aasta seadusega nr 255/2013 kriminaalmenetluse seadustikku käsitleva seaduse nr 135/2010 rakendamise ning teatavate kriminaalmenetlust käsitlevaid sätteid sisaldavate õigusaktide muutmise ja täiendamise kohta (Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 515, 14.8.2013);
- 20. juuli 2018. aasta seadusega nr 207/2018, millega muudetakse ja täiendatakse seadust nr 304/2004 kohtukorralduse kohta (Legea nr 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 636, 20.7.2018).

28 Seaduse nr 304/2004, viimati muudetud seadusega nr 207/2018 (edaspidi „muudetud seadus nr 304/2004“), artikli 19 lõige 3 sätestab:

„Kassatsioonikohtu nõukogu võib iga aasta alguses kohtu esimehe või aseesimehe ettepanekul heaks kiita kassatsioonikohtu kodade hulgas spetsialiseerunud kohtukoosseisude moodustamise, võttes arvesse kohtuasjade arvu ja iseloomu, iga koja töömahtu, samuti kohtunike spetsialiseerumist ja vajadust kasutada nende ametialast kogemust.“

29 Selle seaduse artikli 24 lõikes 1 on ette nähtud:

„Viie kohtunikust koosnev kohtukoosseis arutab apellatsioonkaebusi, mis on esitatud kassatsioonikohtu kriminaalosalakonna otsuste peale esimeses astmes, lahendab kassatsioonkaebusi viie kohtunikust koosneva kohtukoosseisu apellatsiooniastmes tehtud otsuste peale pärast nende menetlusse võtmise otsustamist, menetleb apellatsioonkaebusi kassatsioonikohtu kriminaalosalakonna poolt esimeses astmes tehtud otsuste peale, lahendab vastavalt seadusele distsiplinaarasju ja muid juhtumeid talle seadusega antud pädevuse piires.“

30 Nimetatud seaduse artikli 29 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Kassatsioonikohtu nõukogul on järgmised volitused:

a) kiita heaks määrus kassatsioonikohtu organisatsioonilise struktuuri ja halduskorralduse kohta ning ametikohtade loetelu;

[...]

f) teostada muid pädevusi, mis on ette nähtud määrusega kassatsioonikohtu organisatsioonilise struktuuri ja halduskorralduse kohta.“

31 Sama seaduse artikli 31 lõikes 1 on sätestatud:

„Kriminaalasjades moodustatakse kohtukoosseisud järgmiselt:

a) kohtuasjades, mis vastavalt seadusele on kassatsioonikohtu pädevuses esimese astmena, koosneb kohtukoosseis kolmest kohtunikust;

[...]“.

32 Muudetud seaduse nr 304/2004 artiklis 32 on ette nähtud:

„(1) Iga aasta alguses kinnitab nõukogu kassatsioonikohtu esimehe või aseesimeeste ettepanekul viieliikmeliste kohtukoosseisude arvu ja nende koosseisud.

[...]

(4) Nende koosseisude kohtunikud määrab kassatsioonikohtu esimees või tema äraolekul üks kahest aseesimehest loosiga avalikul istungil. Kohtuasju arutavate kolleegiumide liikmeid võib muuta üksnes erandjuhul, lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest, mis on kindlaks määratud määrusega kassatsioonikohtu organisatsioonilise struktuuri ja halduskorralduse kohta.

(5) Viieliikmeliste koosseisude eesistujaks on kassatsioonikohtu esimees, üks aseesimeestest või kolleegiumide esimehed, kui nad on lõike 4 kohaselt määratud asjasse puutuvasse koosseisu.

(6) Kui ükski eespool nimetatud isikutest ei ole viieliikmelisse koosseisu määratud, on koosseisu eesistujaks rotatsiooni korras iga kohtunik kohtunikuteenistuses oldud aja järjestuses.

(7) Kohtuasjad, mis kuuluvad viieliikmeliste koosseisude pädevusse, määratakse arvutisüsteemi abil juhuslikult.“

33 Seadusest nr 202/2010 tulenevas redaktsioonis sätestas seaduse nr 304/2004 artikkel 32:

„(1) Kriminaalasjades moodustatakse iga aasta alguses kaks viieliikmelist kohtukoosseisu, mis koosnevad ainult kassatsioonikohtu kriminaalkolleegiumi liikmetest.

[...]

(4) Kassatsioonikohtu nõukogu kiidab heaks viieliikmeliste kohtukoosseisude koosseisu. Kohtunikud, kes osalevad kohtukoosseisus, nimetab kassatsioonikohtu esimees või tema puudumisel aseesimees. Kohtuasju arutavate kolleegiumide liikmeid võib muuta üksnes erandjuhul, lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest, mis on kindlaks määratud määrusega kassatsioonikohtu organisatsioonilise struktuuri ja halduskorralduse kohta.

(5) Viieliikmelise kohtukoosseisu eesistujaks on kassatsioonikohtu esimees või aseesimees. Nende puudumisel võib kohtukoosseisu eesistujaks olla kolleegiumi esimees, kelle määrab sellesse ametisse kassatsioonikohtu esimees või tema puudumisel aseesimees.

(6) Lõigetes 1 ja 2 nimetatud kohtukoosseisu pädevusse kuuluvad asjad määratakse arvutisüsteemi abil juhuslikult.“

- 34 Seadusest nr 255/2013 tulenevas redaktsioonis olid seaduse nr 304/2004 artikli 32 lõiked 1 ja 6 sõnastatud peaaegu identselt eelmises punktis viidatud redaktsiooniga, samas kui selle artikli lõigetes 4 ja 5 oli sätestatud:

„(4) Kassatsioonikohtu nõukogu kiidab kriminaalkolleegiumi esimehe ettepanekul heaks viieliikmeliste kohtukoosseisude arvu ja koosseisu. Kohtunikud, kes osalevad kohtukoosseisus, nimetab loosimise teel avalikul kohtuistungil kassatsioonikohtu esimees või tema puudumisel aseesimees. Kohtuasju arutavate kolleegiumide liikmeid võib muuta üksnes erandjuhul, lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest, mis on kindlaks määratud määrusega kassatsioonikohtu organisatsioonilise struktuuri ja halduskorralduse kohta.

(5) Viieliikmelise kohtukoosseisu eesistujaks on kassatsioonikohtu esimees või aseesimees, kui ta kuulub vastavalt lõikele 4 kohtukoosseisu, kriminaalkolleegiumi esimees või vanim liige.“

- 35 Muudetud seaduse nr 304/2004 artikkel 33 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Kassatsioonikohtu esimees või tema puudumisel üks aseesimeestest on eesistujaks ühendatud kodades, kohtukoosseisus, mis on pädev arutama seaduse huvides esitatud apellatsioonkaebusi, ja kohtukoosseisus, mis on pädev otsustama õigusküsimusi, viiest kohtunikust koosnevas kohtukoosseisus ja kõikides kohtukoosseisudes kodade raames, kui ta osaleb kohtuotsuse tegemisel.

[...]

(3) Kodade esimehed võivad olla koja mis tahes koosseisu eesistujaks ning teised koja liikmed on eesistujaks rotatsiooni alusel.“

- 36 Seaduse nr 304/2004 artikli 33 lõige 1 seadusega nr 202/2010 muudetud redaktsioonis nägi ette:

„Kassatsioonikohtu esimees või tema puudumisel üks aseesimeestest on eesistujaks ühendatud kodades, viiest kohtunikust koosnevas kohtukoosseisus ja kõikides kohtukoosseisudes kodade raames, kui ta osaleb kohtuotsuse tegemisel.“

- 37 Seaduse nr 304/2004 artikli 33 lõige 1 seadusega nr 255/2013 muudetud redaktsioonis sätestab:

„Kassatsioonikohtu esimees või tema puudumisel üks aseesimeestest on eesistujaks ühendatud kodades, kohtukoosseisus, mis on pädev arutama seaduse huvides esitatud apellatsioonkaebusi, ja kohtukoosseisus, mis on pädev otsustama õigusküsimusi, viiest kohtunikust koosnevas kohtukoosseisus ja kõikides kohtukoosseisudes kodade raames, kui ta osaleb kohtuotsuse tegemisel.“

Määrus kassatsioonikohtu struktuuri ja halduskorralduse kohta

- 38 21. septembri 2004. aasta määruse kassatsioonikohtu struktuuri ja halduskorralduse kohta (Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție), mida on muudetud 28. jaanuari 2014. aasta otsusega nr 3/2014, millega muudetakse ja täiendatakse struktuuri ja halduskorralduse määrust (Hotărârea nr. 3/2014 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 75, 30.1.2014), artiklis 28 oli sätestatud:

„1. Viieliikmelised koosseisud, millel on pädevus arutada seaduses ette nähtud kohtuasju, tegutsevad kassatsioonikohtu juures.

[...]

4. Viieliikmeliste koosseisude eesistujaks on kohtu esimees, aseesimehed, kriminaalkolleegiumi esimees või vanim liige.“

- 39 Sama määruse artikli 29 lõikes 1 oli ette nähtud:

„Selleks, et moodustada viieliikmelised koosseisud kriminaalasjade jaoks, määrab kassatsioonikohtu esimees või tema äraolekul üks aseesimeestest igal aastal loosiga avalikul istungil igasse koosseisu neli või vajaduse korral viis kassatsioonikohtu kriminaalkolleegiumi liiget.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-859/19

- 40 Kolmeliikmelise kohtukoosseisu poolt esimeses kohtuastmes tehtud 17. oktoobri 2017. aasta kohtuotsusega mõistis kassatsioonikohtu kriminaalkolleegium Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași (Iași esimese astme kohtu juures tegutsev prokuratuur, Rumeenia) prokurörile FXile liitkaristusena kahe aasta ja 11 kuu pikkune vangistuse ning rahalise karistuse passiivse korrupsiooni, raha, vara või muu põhjendamatu soodustuse omastamise eesmärgil tema ametiseisundiga kokkusobimatute ärialaste finantstehingute tegemise ja valeandmete esitamise süütegude eest, mis olid toime pandud aastatel 2014 ja 2015, ning mõistis ta rahapesu süüdistuses õigeks. Samas kriminaalasjas tehtud kohtuotsusega mõisteti CS ja ND valetunnistuste andmise süüdistuses õigeks.
- 41 FX ja Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (kassatsioonikohtu juures tegutsev prokuratuur – riiklik korrupsioonivastase võitluse amet, Rumeenia) (edaspidi „korrupsioonivastase võitluse amet“) esitasid selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse. Põhikohtuasi kanti registrisse kassatsioonikohtu viiest kohtunikust koosnevale kohtukoosseisule, mis tegutseb apellatsiooniaseme kohtuna.
- 42 Sel ajal, kui apellatsioonimenetlus oli pooleli, tegi konstitutsioonikohus 7. novembril 2018 kohtuotsuse nr 685/2018. Konstitutsioonikohus, kelle poole oli pöördunud peaminister Rumeenia põhiseaduse artikli 146 punkti e alusel, tuvastas selles kohtuotsuses kõigepealt, et parlamendi ja kassatsioonikohtu vahel esineb põhiseaduslikku laadi õiguslik vastuolu, mis on tingitud praktikast, mille kohaselt määras selle kohtu nõukogu asjaomasel ajavahemikul käibiva

tava kohaselt oma otsustega apellatsiooniaseme viieliikmelise koosseisu viiest liikmest loosi teel ainult neli ja mitte kogu koosseisu, mis on vastuolus muudetud seaduse nr 304/2004 artikliga 32, leidis järgmiseks, et sellise õigusvastaselt moodustatud kohtukoosseisu poolt apellatsioonimenetluses tehtud kohtuotsus on täielikult tühine, ning märkis lõpuks, et see kohtuotsus on Rumeenia põhiseaduse artikli 147 lõike 4 alusel alates selle avaldamisest kohaldatav käimasolevatele kohtuasjadele, lõpetatud kohtuasjadele, kuivõrd poolte käsutuses olevate erakorraliste edasikaebuste esitamise tähtajad ei ole veel möödunud, ning tulevastele olukordadele. Nimetatud kohtuotsuse tulemusena võeti põhikohtuasi registrist maha ja määrati juhuslikult ühele uuele viiest kohtunikust koosnevale kohtukoosseisule.

- 43 Konstitutsioonikohus tegi saadikutekoja esimehe taotlusel, kelle enda suhtes oli sel ajal algatatud kriminaalasi seoses seaduse nr 78/2000 kohaldamisalasse kuuluvate tegudega, mida arutas kassatsioonikohtu viieliikmeline kohtukoosseis apellatsiooniaseme kohtuna, 3. juulil 2019 kohtuotsuse nr 417/2019. Selle kohtuotsusega tuvastas konstitutsioonikohus kõigepealt, et parlamendi ja kassatsioonikohtu vahel esineb põhiseaduslikku laadi õiguslik vastuolu, mis on tingitud sellest, et kassatsioonikohus ei moodustanud seaduse nr 78/2000 artikli 29 lõikes 1 sätestatud kuritegude esimeses kohtuastmes arutamiseks erikoosseise, seejärel leidis konstitutsioonikohus, et kui kohtuasja on lahendanud mõni muu kohtukoosseis peale erikoosseisu, on kuulutatud kohtulahend tühine, ning lõpuks määras, et kõik kohtuasjad, milles kassatsioonikohus tegi esimeses astmes enne 23. jaanuari 2019 lahendi, mis ei ole veel jõustunud, tuleb selle sätte kohaselt moodustatud erikoosseisude poolt uuesti läbi vaadata. Selles kohtuotsuses andis konstitutsioonikohus nimelt hinnangu, et kui 23. jaanuaril 2019 võttis kassatsioonikohtu kolleegium vastu otsuse, mille kohaselt kõik kolmeliikmelised kohtukoosseisud olid spetsialiseerunud korrupsiooniasjadele, siis võis see otsus välistada põhiseadusvastasuse ainult alates selle vastuvõtmise kuupäevast, kuid mitte tagasiulatuvalt.
- 44 Kassatsioonikohus, kes on käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse esitaja, toob oma taotlust põhjendades esile, et põhikohtuasjas arutusel olevad süüteod, nagu peamiselt Euroopa fondidest rahastatavate riigihankelepingute sõlmimise menetlustega seoses toime pandud korrupsioon ja rahapesu, kahjustavad või võivad kahjustada liidu finantshuve.
- 45 Selle kohtu sõnul tekib esiteks küsimus, kas ELL artikli 19 lõiget 1, ELTL artikli 325 lõiget 1, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiivi (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT 2017, L 198, lk 29), artiklit 4 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT 2015, L 141, lk 73), artiklit 58 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui liikmesriigi kohus kohaldab kohtusüsteemivälise asutuse otsust, nagu konstitutsioonikohtu otsus nr 417/2019, mis tegi otsuse tavalise õiguskaitsevahendi kohta, määrates kohtuasjade üleandmise, mille tagajärjeks on kriminaalmenetluste kahtluse alla seadmine, algatades uue kohtumenetluse esimeses astmes. Nimelt on liikmesriigid kohustatud võtma tõhusaid ja hoiatavaid meetmeid, et võidelda liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu.
- 46 Selles kontekstis tuleb samuti kindlaks teha, kas ELTL artikli 325 lõikes 1 kasutatud väljend „ja muu liidu finantshuve kahjustav ebaseaduslik tegevus“ hõlmab korrupsioonisüütegusid sõna otseses tähenduses, eelkõige kuna direktiivi 2017/1371 artiklis 4 on määratletud „passiivse korrupsiooni“ ja „aktiivse korrupsiooni“ rikkumised.

- 47 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tekib samamoodi nagu kohtuasjas C-357/19 Euro Box Promotion jt küsimus ka selle kohta, kas ELL artiklis 2 sätestatud õigusriigi põhimõttega, tõlgendatuna harta artiklist 47 lähtudes, on vastuolus niisugune sekkumine õigusemõistmisse, nagu tuleneb kohtuotsusest nr 417/2019. Nimetatud kohtuotsusega kehtestas konstitutsioonikohus kohtu pädevust omamata siduvaid meetmeid, mis nõuavad uute kohtumenetluste algatamist, kuna kassatsioonikohtu kriminaalkolleegiumi kohtukoosseisud ei olnud väidetavalt spetsialiseerunud korruptsioonikuritegudele, samas kui kõik selle kriminaalkolleegiumi kohtunikud vastavad sellele spetsialiseerumise nõudele juba ainuüksi seepärast, et nad on selle kohtu kohtunikud.
- 48 Teiseks tuleb Euroopa Kohtu praktikat ja seaduslikkuse põhimõtet arvestades selgitada harta artikli 47 teises lõigus sisalduva mõiste „seaduse alusel moodustatud kohus“ tähendust, et teha kindlaks, kas konstitutsioonikohtu tõlgendus kohtukoosseisu õigusvastasuse kohta on selle sättega vastuolus.
- 49 Kolmandaks on eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas liikmesriigi kohus on kohustatud jätma kohtuotsuse nr 417/2019 kohaldamata, et tagada liidu õigusnormide täielik toime. Üldisemalt tuleb samuti uurida, kas tuleb kõrvale jätta konstitutsioonikohtu otsuste tagajärjed, mis kahjustavad kohtunike sõltumatuse põhimõtet kohtuasjades, mida reguleerib ainult riigisisene õigus. Need küsimused tekivad eelkõige seetõttu, et Rumeenia distsiplinaarkord näeb ette distsiplinaarkaristuse kohaldamise kohtuniku suhtes, kui viimane ei võta konstitutsioonikohtu otsuste toimet arvesse.
- 50 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et kohtuotsus nr 417/2019, millega tühistatakse kassatsioonikohtu kriminaalkolleegiumi kolmest kohtunikust koosneva koosseisu poolt enne 23. jaanuari 2019 esimeses astmes tehtud kohtuotsused, on vastuolus liidu finantshuve kahjustavate raskete rikkumiste eest ette nähtud tõhusate kriminaalkaristuste põhimõttega. Nimelt loob see otsus ühelt poolt karistamatuse tunde ja teisalt kaasneb sellega süsteemne oht, et raskete kuritegude eest ei karistata riiklike aegumistähtaegade tõttu, arvestades menetluse keerukust ja pikkust enne lõpliku kohtuotsuse langetamist pärast asjaomaste juhtumite uuesti läbivaatamist. Nii kestis põhikohtuasjas kohtumenetlus esimeses kohtuastmes oma keerukuse tõttu juba ligikaudu neli aastat.
- 51 Neil asjaoludel otsustas kassatsioonikohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
1. Kas ELL artikli 19 lõiget 1, ELTL artikli 325 lõiget 1, direktiivi [2015/849] artiklit 58 ja direktiivi [2017/1371] artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui kohtuotsuse teeb kohtusüsteemist väljapoole jääv organ, [konstitutsioonikohus], kes paneb kohtuorganile kohustuse saata uuesti läbivaatamiseks korruptsiooni valdkonna kohtuasjad, milles tehti teatud ajavahemikul kohtuotsus ning mis on parajasti apellatsioonkaebuse etapis, põhjusel, et kõrgeima kohtuorgani sees ei moodustatud selles valdkonnas erikoosseisu, isegi siis, kui [kohtu]koosseisu kuulunud kohtunike spetsialiseerumine ei olnud [selles otsuses] kahtluse all?
  2. Kas ELL artiklit 2 ja [harta] artikli 47 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui kohtusüsteemist väljapoole jääv organ tunnistab õigusvastaseks kõrgeima kohtuorgani kohtukolleegiumi koosseisu (koosseisu puhul, mis koosneb kohtunikest, kes edutamise ajal vastasid muu hulgas kõrgeima kohtu kriminaalkolleegiumisse edutamise jaoks nõutava spetsialiseerumise tingimusele)?

3. Kas liidu õiguse esimest tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul lubatakse jätta kohaldamata konstitutsioonikohtu otsus, mis tehti põhiseadusega vastuolu puudutavas kohtuasjas ja mis on liikmesriigi õiguse kohaselt siduv?“

Kohtuasi C-926/19

- 52 Kolmeliikmelise kohtukoosseisu poolt esimeses kohtuastmes tehtud 30. juuni 2016. aasta kohtuotsusega mõistis kassatsioonikohtu kriminaalkolleegium FV-le kolme aasta ja kuue kuu pikkuse vangistuse aastatel 2010–2013 toime pandud maksupettuse süütegude eest ning mõistis ta käibemaksupettuse, rahapesu ja muudes talle esitatud süüdistustes õigeks. Sama kohtuotsusega mõisteti prokuröridele CS ja EU ning politseiametnikule DT vastavalt seitsme aasta, kahe aasta ja nelja aasta pikkune karistus muu hulgas korruptsiooni ning sellega võrdsustatud või seotud süütegude eest, mis olid toime pandud alates 2010. aastast. Lõpuks mõisteti sama kohtuotsusega BR, GW, HX ja IY ning SC Uranus Junior 2003 SRL neile esitatud süüdistustes õigeks.
- 53 BR, CS, DT, EU, FV, GW ja korruptsioonivastase võitluse amet, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracrișunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală (kassatsioonikohtu juures tegutsev prokuratuur – organiseeritud kuritegevuse ja terrorismisüütegude uurimise amet – keskaasutus, Rumeenia) ja Agenția Națională de Administrare Fiscală (riigi maksuamet, Rumeenia) esitasid selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse.
- 54 Põhikohtuasi kanti registrisse kassatsioonikohtu viiest kohtunikust koosnevale kohtukoosseisule, mis tegutseb apellatsiooniaseme kohtuna. 7. mail 2018 lubas see kohtukoosseis apellatsioonkaebuse väidete põhjendamiseks tõendina esitada tunnistajate ütlusi ja kirjalikke tõendeid ning kutsus tunnistajad nende ülekuulamiseks kohtusse.
- 55 Pärast seda, kui konstitutsioonikohus tegi 7. novembril 2018 kohtuotsuse nr 685/2018, millele on viidatud käesoleva kohtumääruse punktis 42, määrati kohtuasi uuele viiest kohtunikust koosnevale kohtukoosseisule. Uus kohtukoosseis lubas 13. mai 2019. aasta kohtumäärusega apellatsioonkaebuse väidete põhjendamiseks tõendina esitada tunnistajate ütlusi ja kirjalikke tõendeid ning kutsus tunnistajad nende ülekuulamiseks kohtusse.
- 56 Pärast seda, kui konstitutsioonikohus tegi 3. juulil 2019 kohtuotsuse nr 417/2019, millele on viidatud käesoleva kohtumääruse punktis 43, palus osa apellantidest eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuvastada, et 30. juuni 2016. aasta kohtuotsus on tühine, kuna selle tegi kolmeliikmeline kohtukoosseis, mille kohtunikud ei ole spetsialiseerunud korruptsioonile, ning saata kohtuasi uueks läbivaatamiseks tagasi esimese astme kohtule.
- 57 Kassatsioonikohtul, kes on käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse esitaja, on tekkinud küsimus, kas kohtuotsus nr 417/2019 on kooskõlas ELL artikliga 2 ja artikli 19 lõikega 1, ELTL artikli 325 lõikega 1, harta artikliga 47 ja direktiivi 2017/1371 artikliga 4. Mis puudutab konkreetselt ELTL artiklit 325, siis esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt samad põhjendused, mis on esitatud kohtuasjas C-859/19. Nimetatud kohus lisab, et põhikohtuasjas kestis kriminaalmenetlus esimeses kohtuastmes üle nelja aasta.
- 58 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kohtuotsusega nr 417/2019 kehtestati siduvad menetlusmeetmed, mis nõuavad uue kohtumenetluse algatamist, kuna esimese astme kohtukoosseis ei olnud seaduses nr 78/2000 ette nähtud süütegudele spetsialiseerunud. Selle

kohtuotsuse tõttu esineb karistamatuse oht märkimisväärsetes arvudes raskete rikkumistega seotud asjades. Neil asjaoludel rikutaks ELTL artiklis 325 sätestatud tõhususe nõuet ja süüdistatava põhiõigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul.

- 59 Samuti leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et nagu ka kohtuasjas C-859/19, tuleb Euroopa Kohtult küsida, kas konstitutsioonikohtu sekkumine on kooskõlas õigusriigi põhimõttega. Rõhutades, kui oluline on nimetatud kohtu otsuste järgimine, täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tema küsimus ei puuduta mitte konstitutsioonikohtu praktikat üldiselt, vaid üksnes kohtuotsust nr 417/2019, milles see kohus vastandab omaenda tõlgenduse kassatsioonikohtu tõlgendusele, mis puudutab vastavalt seaduse nr 78/2000 ja muudetud seaduse nr 304/2004 lahknevaid sätteid, mis käsitlevad erikoosseisude moodustamist, ning sekkus viimati nimetatud kohtu pädevusse, määrates teatavate kohtuasjade uuesti läbivaatamise.
- 60 Neil asjaoludel otsustas kassatsioonikohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas ELL artikli 19 lõiget 1, ELTL artikli 325 lõiget 1, direktiivi [2015/849] artiklit 58 [ning] direktiivi [2017/1371] artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui kohtuotsuse teeb kohtusüsteemist väljapoole jääv organ, [konstitutsioonikohus], kes otsustab menetlusliku vastuväite üle, mis on esitatud väidetavalt õigusvastase kohtukoosseisu vastu, arvestades kassatsioonikohtu kohtunike spetsialiseerumise põhimõtet (mida ei ole Rumeenia põhiseaduses ette nähtud), ning mis paneb kohtuorganile kohustuse saata tagasi apellatsioonikohtus menetluses olevad kohtuasjad, mis on parajasti (devolutiivse toimega) apellatsioonkaebuse etapis, et need esimeses menetlustusükli samas kohtuorganis uuesti läbi vaadata?
  2. Kas ELL artiklit 2 ja [harta] artikli 47 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui kohtusüsteemist väljapoole jääv organ tunnistab õigusvastaseks kõrgeima kohtuorgani kohtukolleegiumi koosseisu (koosseisu puhul, mis koosneb kohtunikest, kes edutamise ajal vastasid muu hulgas kõrgeima kohtu kriminaalkolleegiumisse edutamise jaoks nõutava spetsialiseerumise tingimusele)?
  3. Kas liidu õiguse esimuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul lubatakse jätta kohaldamata konstitutsioonikohtu otsus, milles tõlgendatakse põhiseadusest madalama astme seaduse sätet, mis puudutab kassatsioonikohtu töökorraldust ning mis sisaldub liikmesriigi seaduses korruptsioonijuhtumite ennetamise, avastamise ja nende eest karistamise kohta, mida see kohtuorgan on kuueteistkümne aasta jooksul pidevalt samas tähenduses tõlgendanud?
  4. Kas vastavalt [harta] artiklile 47 hõlmab õigus pöörduda vabalt kohtusse kohtunike spetsialiseerumist ja erikoosseisude moodustamist kõrgeimas kohtuorganis?“

Kohtuasi C-929/19

- 61 Korruptsioonivastase võitluse ameti taotlusel võttis kassatsioonikohus menetluse kriminaalasja CD, CLD, GLO, ŞDC ja parlamendiliikme PVV süüdistuses.
- 62 Süüdistusaktis heideti neile sisuliselt ette, et aastatel 2007–2009 omastasid nad suuri summasid, mis pärinesid investeerimisfondidest, mis olid ette nähtud elektriijaamade tehnoloogia täiustamiseks, et vähendada vastavalt liidu tasandil kehtestatud keskkonnanõuetele

elektrijaamade vääveldioksiidi heitkoguseid. Sel eesmärgil ja selles kontekstis panid süüdistatavad süüdistusakti kohaselt toime korrupsiooni, maksupettuse, eelkõige käibemaksupettuse, rahapesu ja dokumendi võltsimise süütegusid.

- 63 Kolmeliikmelise kohtukoosseisu poolt esimeses kohtuastmes tehtud 10. mai 2018. aasta kohtuotsusega mõistis kassatsioonikohtu kriminaalkolleegium CD-le nelja aasta pikkuse vangistuse eelkõige aastatel 2007–2009 toime pandud riigihankeid käsitlevate õigusnormide rikkumise ja rahaliste vahendite omastamise eest.
- 64 CLD, GLO, PVV ja ŞDC mõisteti neile esitatud süüdistustes õigeks.
- 65 Korrupsioonivastase võitluse amet, CD ja Agenția Națională de Administrare Fiscală (riigi maksuamet) esitasid selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse.
- 66 Sel ajal, kui apellatsioonimenetlus oli pooleli, tegi konstitutsioonikohus 3. juulil 2019 kohtuotsuse nr 417/2019.
- 67 Kassatsioonikohtul, kes on käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse esitaja, on tekkinud küsimus, kas see kohtuotsus on kooskõlas ELL artikliga 2 ja artikli 19 lõikega 1, ELTL artikli 325 lõikega 1, harta artikliga 47 ja direktiivi 2017/1371 artikliga 4. Mis puudutab eelkõige ELTL artiklit 325, siis esitab see kohus sisuliselt samad põhjendused, mis on esitatud kohtuasjades C-859/19 ja C-926/19.
- 68 Seoses ELL artikli 19 lõikega 1 ning ELL artiklis 2 ja harta artiklis 47 sätestatud õigusriigi põhimõttega rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks konstitutsioonikohtu liikmete nimetamise poliitilist mõõdet ja selle kohtu erilist positsiooni riigivõimu ülesehituses.
- 69 Teiseks on Rumeenia põhiseaduse artikli 146 punktis e ette nähtud avaliku võimu kandjate vaheliste põhiseaduslikku laadi õiguslike vastuolude tuvastamise menetlus kui selline problemaatiline, kuna sama sätte kohaselt on õigus seda menetlust algatada poliitilistel organitel. Lisaks on akti õigusvastasuse ja põhiseaduslikku laadi vastuolu esinemise vaheline piir väga hägus ja võimaldab õigussubjektide piiratud ringil kasutada õiguskaitsevahendeid paralleelselt nendega, mis on ette nähtud üldkohtutes.
- 70 Kolmandaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et konstitutsioonikohtu järeldus kohtuotsuses nr 685/2018, et kohtuvõimu ja seadusandliku võimu vahel on põhiseaduslikku laadi õiguslik vastuolu, on problemaatiline. Selles kohtuotsuses vastandas konstitutsioonikohus seadusesätete omaenda tõlgenduse kassatsioonikohtu poolt oma pädevuse teostamisel omaks võetud tõlgendusele, ja heitis viimati nimetatud kohtule ette seadusandja tahte süstemaatilist eiramist, et tuvastada sellise põhiseaduslikku laadi õigusliku vastuolu esinemine.
- 71 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tekib seega küsimus, kas ELL artiklitega 2 ja 19 ning harta artikliga 47 on vastuolus see, kui sellises olukorras, nagu on arutusel põhikohtuasjas, saab kassatsioonikohtu kohtupraktikat kontrollida ja selle eest karistada konstitutsioonikohtu sekkumisega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et konstitutsioonikohtu sekkumine kassatsioonikohtu tegevuse õiguspärasuse kontrolli vormis, mis asendab seadusjärgseid kohtumenetlusi, võib avaldada negatiivset mõju kohtusüsteemi sõltumatusle ja ELL artiklis 2 osutatud õigusriigi alustele endile, kuna konstitutsioonikohus ei ole kohtusüsteemi osa ja talle ei ole antud kohtuotsuse tegemise pädevust.

- 72 Neil asjaoludel otsustas kassatsioonikohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas ELL artikli 19 lõiget 1, ELTL artikli 325 lõiget 1 [ning] direktiivi [2017/1371] artikleid 2 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui organ, mis ei ole kohtuvõimu osa, st [konstitutsioonikohus], teeb otsuse, millega pannakse üldine kohustus vaadata uuesti läbi kõik korruptsiooni kohtuasjad, milles kõrgeima kohtuorgani kriminaalkolleegium tegi esimeses kohtuastmes teatud ajavahemikul (2003. aasta kuni jaanuar 2019) otsuse ning millega seoses on pooleli apellatsioonimenetlus?
  2. Kas ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõiget 1 ning [harta] artikli 47 [teist lõiku] tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui organ, mis ei ole kohtuvõimu osa, tunnistab vastuolus kõrgeima kohtuorgani pidevast ja ühtsest korraldusest ja kohtupraktikast nähtuva tõlgendusega õigusvastaseks selle organi ühe kohtukolleegiumi koja koosseisu?
  3. Kas liidu õiguse esimust tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul lubatakse jätta kohaldamata konstitutsioonikohtu otsus, mis tehti põhiseaduslikkuse järelevalve asjas ja mis on liikmesriigi õiguse kohaselt siduv?
  4. Kas [harta] artikli 47 [teises lõigus] sisalduvat väljendit „seaduse alusel moodustatud“ saab tõlgendada nii, et see hõlmab erikoosseisu ametlikku moodustamist, olenemata sellesse kuuluvate kohtunike spetsialiseerumisest?“
- 73 Euroopa Kohtu presidendi 19. mai 2022. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-859/19, C-926/19 ja C-929/19 kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse tegemise huvides.

Kiirendatud menetluse taotlus

- 74 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus Euroopa Kohtul kohaldada käesolevate kohtuasjade suhtes kiirendatud menetlust Euroopa Kohtu kodukorra artikli 105 lõike 1 alusel.
- 75 Arvestades Euroopa Kohtu otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega vastavalt kodukorra artiklile 99, ei ole selle taotluse kohta vaja otsust teha (vt selle kohta 17. mai 2022. aasta kohtumäärus Estaleiros Navais de Peniche, C-787/21, ei avaldata, EU:C:2022:414, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 76 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 99 alusel võib Euroopa Kohus igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega eelkõige juhul, kui vastuse sellele küsimusele võib selgelt tuletada kohtupraktikast.
- 77 Kuna eelotsuse küsimusele võib vastuse selgelt tuletada Euroopa Kohtu praktikast; eelkõige 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsusest Euro Box Promotion jt (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034) ja 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsusest RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), (C-430/21, EU:C:2022:99), siis tuleb käesolevates kohtuasjades seda sätet kohaldada.

Esimene küsimus kohtuasjas C-859/19 ning esimene ja neljas küsimus kohtuasjades C-926/19 ja C-929/19

- 78 Kohtuasjades C-859/19 esitatud esimese küsimusega ning kohtuasjades C-926/19 ja C-929/19 esitatud esimese ja neljanda küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas ELTL artikli 325 lõiget 1 koostoimes finantshuvide kaitse konventsiooni artikliga 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid või praktika, mille kohaselt on korruptsiooni ja käibemaksupettuste valdkonnas tehtud kohtuotsused, mida esimeses astmes ei ole teinud sellele valdkonnale spetsialiseerunud kohtukoosseis või apellatsiooniasemes kohtukoosseis, mille kõik liikmed on määratud loosi teel, täielikult tühised, mistõttu asjaomased korruptsiooni- ja käibemaksupettusjuhtumid tuleb vajaduse korral jõustunud kohtuotsuste peale esitatud erakorraliste apellatsioonkaebuste tulemusena esimeses ja/või teises kohtuastmes uuesti läbi vaadata.
- 79 Kõigepealt tuleb märkida, et nendes kohtuasjades eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, kui oluline mõju on kassatsioonikohtu kohtukoosseisude moodustamist puudutaval konstitutsioonikohtu otsustest nr 685/2018 ja nr 417/2019 tuleneval praktilisel selliste korruptsiooni- ja käibemaksupettustega seotud süütegude eest vastutusele võtmise, karistamise ja karistuste täideviimise tõhususele, nagu põhikohtuasja süüdistatavate puhul, kelle hulgas on isikuid, kes olid väidetava süüteo toimepanemise ajal Rumeenia riigi kõrgeimatel ametikohtadel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib Euroopa Kohtult sisuliselt, kas selline kohtupraktika on liidu õigusega kooskõlas.
- 80 Kuigi küsimused, mis ta sellega seoses esitab, puudutavad formaalselt ELTL artikli 325 lõiget 1 ega viita otsusele 2006/928, on viimati nimetatud otsus ja selle lisas esitatud eesmärgid nendele küsimustele vastamisel asjakohased. Seevastu ei ole käesoleval juhul esitatud küsimustele vastamiseks vaja analüüsida ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning direktiivi 2015/849 artiklit 58 ja direktiivi 2017/1371 artikleid 2 ja 4, kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus viitas oma küsimustes ka nendele sätetele. Peale selle tuleb nende kahe direktiivi puhul esile tuua, et põhikohtuasjades asjakohane ajavahemik eelneb nende direktiivide jõustumisele ja seega eelneb kuupäevale, mil finantshuvide kaitse konventsioon asendati direktiiviga 2017/1371.
- 81 Neil asjaoludel tuleb nimetatud küsimustele vastamisel lähtuda nii ELTL artikli 325 lõikest 1 koostoimes finantshuvide kaitse konventsiooni artikliga 2 kui ka otsusest 2006/928.
- 82 Sellega seoses, nagu on märgitud 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsuse Euro Box Promotion jt (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034) punktis 180, ei näe liidu õigus kehtiva seisuga ette eeskirju, mis reguleeriksid liikmesriikides kohtusüsteemi korraldamist, eelkõige kohtute koosseisu korruptsiooni- ja pettusejuhtumite puhul. Seega kuuluvad need eeskirjad põhimõtteliselt liikmesriikide pädevusse. Siiski on liikmesriigid selle pädevuse teostamisel kohustatud järgima kohustusi, mis neile liidu õigusest tulenevad.
- 83 Mis puudutab ELTL artikli 325 lõikest 1 tulenevaid kohustusi, siis paneb see säte liikmesriikidele kohustuse võidelda pettuste ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu hoiatavate ja tõhusate meetmetega (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 181 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 84 Liikmesriigid on liidu finantshuvide kaitse tagamiseks kohustatud eelkõige võtma vajalikud meetmed, et tagada omavahendite – mis on ühtlustatud käibemaksubaasile ühtse maksumäära kohaldamisest saadud tulu – tegelik ja täies ulatuses kogumine. Samuti on liikmesriigid kohustatud võtma tõhusad meetmed, mis võimaldavad tagasi saada liidu eelarvest osaliselt rahastatud toetuse saajale alusetult makstud summad (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 182 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 85 Nii on Euroopa Kohus 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsuse Euro Box Promotion jt (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034) punktis 183 juba selgitanud, et mõiste liidu „finantshuvid“ ELTL artikli 325 lõike 1 tähenduses ei hõlma mitte ainult liidu eelarvesse laekuvaid tulusid, vaid ka selle eelarvega kaetud kulusid. Seda tõlgendust toetab finantshuvide kaitse konventsiooni artikli 1 lõike 1 punktides a ja b sisalduva mõiste „[liidu] finantshuve kahjustav pettus“ määratlus, mis hõlmab erinevaid tahtlikke tegusid või tegevusetust nii kulude kui ka tulude valdkonnas.
- 86 Lisaks, mis puudutab ELTL artikli 325 lõikes 1 kasutatud väljendit „muu ebaseaduslik tegevus“, siis tuleb märkida, et mõiste „ebaseaduslik tegevus“ tähistab tavaliselt seadusega vastuolus olevaid tegusid, samas kui määrsõna „muu“ viitab sellele, et vahet tegemata peetakse silmas kogu sellist tegevust. Võttes ühtlasi arvesse, kui oluliseks tuleb pidada liidu finantshuvide kaitset, mis on üks liidu eesmärke, ei saa mõistet „ebaseaduslik tegevus“ tõlgendada kitsalt (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 184 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 87 Seega hõlmab mõiste „ebaseaduslik tegevus“ muu hulgas ametnike mis tahes korrupsiooni või avaliku teenistuse ametiseisundi kuritarvitamist, mis võib kahjustada liidu finantshuve näiteks liidu rahaliste vahendite alusetu saamise vormis. Selles kontekstis ei ole oluline, kas korrupsiooniga seotud teod tähendavad asjaomase ametniku tegevust või tegevusetust, arvestades asjaolu, et tegematajätmine võib olla liidu finantshuvidele sama kahjulik kui tegevus ja võib olla sellise tegevusega lahutamatult seotud, näiteks ametniku poolt liidu eelarvega kaetud kulude üle nõuetekohase kontrolli ja järelevalve tegemata jätmine või liidu rahaliste vahendite arvelt sobimatute või ebaõigete kulutuste lubamine (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 185).
- 88 ELTL artikli 325 lõike 1, mille sõnastus viitab sõnaselgelt „kelmusele ja muule liidu finantshuve kahjustavale ebaseaduslikule tegevusele“, sellist tõlgendust ei lükka ümber asjaolu, et finantshuvide kaitse konventsiooni artikli 2 lõige 1 koostoimes selle konventsiooni artikli 1 lõikega 1 viitab üksnes liidu finantshuve kahjustavale pettusele. Lisaks, nagu nähtub nimetatud konventsiooni artikli 1 lõike 1 punktist a, kujutab liidu eelarvest pärit rahaliste vahendite seadusvastane omastamine muudel eesmärkidel kui need, milleks need esialgu anti, endast pettust, samas kui selline seadusvastane omastamine võib olla ka korruptiivse teo põhjustaja või selle tagajärg. See näitab, et korruptiivsed teod võivad olla seotud pettusega ja vastupidi, pettuse toimepanemist võib hõlbustada korrupsiooniga, mistõttu võimalik finantshuvide kahjustamine võib teatavatel juhtudel tuleneda käibemaksupettuse ja korrupsiooni koostoimest, mida kinnitab finantshuvide kaitse konventsiooni protokoll, mis selle protokollis artiklite 2 ja 3 kohaselt hõlmab passiivset ja aktiivset korrupsiooni (vt selle kohta 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 186).

- 89 Samuti tuleb osutada, et Euroopa Kohus on juba selgitanud, et isegi rikkumised, millel ei ole konkreetset finantsmõju, võivad oluliselt kahjustada liidu finantshuve, mistõttu ELTL artikli 325 lõige 1 hõlmab mitte ainult tegusid, mis tegelikult põhjustavad omavahendite kaotuse, vaid ka katsed selliseid tegusid toime panna (vt selle kohta 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 187).
- 90 Tuleb lisada, et Rumeenia puhul täiendavad liidu finantshuve kahjustava korrupsioonivastase võitluse kohustust, nagu see tuleneb ELTL artikli 325 lõikest 1, konkreetsed kohustused, millega see liikmesriik 14. detsembril 2004 ühinemisläbirääkimiste lõpetamisel nõustus. Ühinemisakti IX lisa I punkti alapunkti 4 kohaselt võttis see liikmesriik endale eelkõige kohustuse „[m]ärgatavalt tõhustada korrupsiooni vastast võitlust, eriti kõrgete ametnike korrupsiooni vastast võitlust, tagades korrupsioonivastaste õigusaktide täpse jõustamise“. Seda konkreetset kohustust täpsustati seejärel otsuse 2006/928 – millega kehtestatakse eesmärgid kõrvaldada komisjoni tuvastatud puudused enne Rumeenia ühinemist Euroopa Liiduga, eelkõige korrupsioonivastase võitluse valdkonnas – vastuvõtmisega. Nii on selle otsuse lisa, milles neid eesmärke on kirjeldatud, punkti 3 eesmärk „[j]ätkata saavutatud edule toetudes kõrgemal tasemel esinevate korrupsioonijuhtumite professionaalset ja erapooletut uurimist“ ja punkti 4 eesmärk „[v]õtta täiendavaid meetmeid, et ennetada korrupsiooni ja võidelda selle vastu eelkõige kohalikes omavalitsustes“ (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 188).
- 91 Eesmärgid, mille saavutamise on Rumeenia võtnud endale kohustuseks, on sellele liikmesriigile siduvad selles mõttes, et tema suhtes kehtib konkreetne kohustus saavutada need eesmärgid ja võtta nende saavutamiseks sobivad meetmed võimalikult kiiresti. Samuti on see liikmesriik kohustatud hoiduma mis tahes meetme rakendamisest, mis võib nende eesmärkide saavutamist kahjustada. Kohustus võidelda tõhusalt korrupsiooni ja eelkõige kõrgel tasemel korrupsiooni vastu, mis tuleneb otsuse 2006/928 lisas esitatud eesmärkidest koostoimes Rumeenia konkreetsete kohustustega, ei piirdu aga üksnes liidu finantshuve kahjustavate korrupsioonijuhtumitega (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 189).
- 92 Lisaks tuleneb ühest küljest ELTL artikli 325 lõikest 1, mis kohustab võitlema pettuste ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu, ning teisest küljest otsuse 2006/928 sätetest, mis nõuavad üldiselt korrupsiooni ennetamist ja selle vastu võitlemist, et Rumeenia peab niisuguste rikkumiste puhuks ette nägema tõhusate ja hoiatavate karistuste kohaldamise (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 190 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 93 Kuigi sellel liikmesriigil on õigus vabalt valida, milliseid karistusi rakendada – need võivad olla nii väärteokaristuse kui ka kriminaalkaristuse vormis või neist kahest kombineeritud –, on ta ELTL artikli 325 lõike 1 kohaselt siiski kohustatud tagama, et liidu finantshuve kahjustavate raskete pettuste ja korrupsiooni süütegude eest karistataks kriminaalkaristustega, mis on tõhusad ja hoiatavad. Lisaks, mis puudutab korrupsiooniga seotud rikkumisi üldiselt, siis kohustus näha ette tõhusad ja hoiatavad kriminaalkaristused tuleneb Rumeenia jaoks otsusest 2006/928, sest nagu on märgitud käesoleva kohtumääruse punktis 91, kohustab see otsus liikmesriiki liidu finantshuvide võimalikust kahjustamisest sõltumata tegelikult võitlema korrupsiooni ja eelkõige kõrgel tasemel korrupsiooni vastu (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 191 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 94 Lisaks on Rumeenia ülesanne tagada, et tema karistusõiguse ja kriminaalmenetluse normid võimaldaksid liidu finantshuve kahjustavate pettuste ja üldiselt korrupsiooni eest tõhusalt karistada. Seega, kuigi nende kuritegude vastu võitlemiseks ette nähtud karistused ja kriminaalmenetlused kuuluvad selle liikmesriigi pädevusse, ei ole see pädevus piiratud mitte ainult proportsionaalsuse ja võrdväarsuse põhimõtetega, vaid ka tõhususe põhimõttega, mis nõuab, et karistused oleksid tõhusad ja hoiatavad. Tõhususe nõue laieneb tingimata nii liidu finantshuve kahjustavate pettuste ja üldiselt korrupsiooniga seotud rikkumiste menetlustele ja karistustele kui ka mõistetud karistuste täitmisele, kuna juhul, kui karistusi tegelikult täide ei viida, ei saa need olla tõhusad ja hoiatavad (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 192 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 95 Selles kontekstis on vajalike meetmete võtmine eelkõige liikmesriigi seadusandja ülesanne. Vajaduse korral peab ta riigisisest regulatsiooni muutma tagamaks, et liidu finantshuve kahjustavate pettuste ja üldiste korrupsioonisüütegude uurimist ja nende eest karistamist käsitlevad menetlusnormid ei oleks vastu võetud nii, et nendega kaasneb nende olemusest tulenevatel põhjustel süsteemne oht, et selliste süütegudena käsitatavate tegude eest ei karistata, tagades ühtlase süüdistatavate põhiõiguste kaitse (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 193 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 96 Mis puutub liikmesriigi kohtutesse, siis nende ülesanne on tagada ELTL artikli 325 lõikest 1 ja otsusest 2006/928 tulenevate kohustuste täielik õiguslik toime ja jätta kohaldamata riigisisest õigusnormid, mis takistavad liidu finantshuve kahjustavaid raskeid pettusi või korrupsioonikuritegusid üldiselt käsitlevate menetluste raames tõhusate ja hoiatavate karistuste määramist, et võidelda selliste õigusrikkumiste vastu (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 194 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 97 Mis puudutab käesoleval juhul küsimust, kas konstitutsioonikohtu praktika kohaldamine, mis tuleneb kohtuotsustest nr 685/2018 ja nr 417/2019, toob kaasa süsteemse karistamatuse ohu liidu finantshuve kahjustavate raskete pettusejuhtumite või korrupsiooni eest üldiselt, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohus on seda küsimust juba analüüsinud 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsuse Euro Box Promotion jt (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034) punktides 195–202, tuginedes sisuliselt samadele andmetele, mis on esitatud käesolevates eelotsusetaotlustes. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on nendes punktides esitatud kaalutlusi arvestades kontrollida, kas selle kohtupraktika kohaldamine koostoimes aegumist käsitlevate riigisiseste õigusnormide rakendamisega ja eelkõige karistuseseadustiku artikli 155 lõikes 4 ette nähtud absoluutse aegumistähtaaja kohaldamisega toob kaasa sellise ohu.
- 98 Sellest järeldub, et juhul kui eelotsusetaotluse esitanud kohus jõuab järeldusele, et kuna nimetatud kohtupraktika kohaldamine koostoimes aegumist käsitlevate riigisiseste õigusnormide rakendamisega toob kaasa süsteemse karistamatuse ohu liidu finantshuve kahjustavate raskete pettusejuhtumite või korrupsiooni eest üldiselt, siis ei saa liikmesriigi õiguses selliste rikkumiste vastu võitlemiseks ette nähtud karistusi pidada tõhusaks ja hoiatavaks, mis läheb vastuollu ELTL artikli 325 lõikega 1 koostoimes finantshuvide kaitse konventsiooni artikliga 2 ja otsusega 2006/928 (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 203).

- 99 Kuna põhikohtuasjades arutusel olevad kriminaalasjad kujutavad endast ELTL artikli 325 lõike 1 ja/või otsuse 2006/928 ja seega liidu õiguse kohaldamist harta artikli 51 lõike 1 tähenduses, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus ka veenduma, et järgitakse hartaga põhikohtuasjades osalevatele isikutele tagatud põhiõigusi, eelkõige neid, mis on tagatud harta artikliga 47. Karistusõiguse valdkonnas tuleb nende õiguste järgimine tagada nii kohtueelses menetluses alates hetkest, mil asjaomast isikut kahtlustatakse, kui ka kohtumenetluse ajal ja karistuste täideviimisel (vt analoogia alusel 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 204 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 100 Sellega seoses tuleb osutada, et harta artikli 47 teise lõigu esimene lause sätestab igapäevase õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Nõudega, et kohus peab olema „seaduse alusel moodustatud“, peetakse selle sättega silmas eesmärki tagada, et kohtusüsteemi korraldust reguleeritakse seadusega, mille on vastu võtnud seadusandlik võim kooskõlas tema pädevust reguleerivate normidega, et vältida seda, et see korraldus jäetakse täidesaatva võimu otsustada. See nõue kehtib kohtu olemasolu õiguslikule alusele ning kõigile muudele riigisisese õiguse sätetele, mille järgimata jätmine muudab ühe või mitme kohtuniku osalemise vaidlusaluse kohtuasja läbivaatamisel nõuetevastaseks, nagu kohtukoosseisu reguleerivad sätted (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 205 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 101 Tuleb aga märkida, et kohtukoosseisu moodustamisel toime pandud rikkumine toob kaasa harta artikli 47 teise lõigu esimese lause rikkumise eelkõige juhul, kui see nõuetele mittevastavus on niisugust laadi ja niisuguse raskusastmega, mis tekitab tegeliku ohu, et muud võimuharud, iseäranis täitevvõim, võivad rakendada kaalutusõigust selle piire põhjendamatult ületades, ohustades niimoodi kohtukoosseisude moodustamise menetluse terviklikku tulemust ja tekitades õigussubjektides põhjendatud kahtluse, kas asjasse puutuvad kohtunikud on sõltumatud ja erapooletud, mis juhtub, kui vaidluse all on alusnormid, mis moodustavad lahutamatu osa kohtusüsteemi ülesehitusest ja toimimisest (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 206 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 102 Kuigi käesoleval juhul on konstitutsioonikohtus põhikohtuasjades käsitletavates kohtuotsustes nr 685/2018 ja nr 417/2019 leidnud, et kassatsioonikohtu senine praktika, mis põhines eelkõige sama kohtu struktuuri ja halduskorralduse määrusel ja mis puudutas kohtukoosseisude spetsialiseerumist ja koosseisu korruptsiooniasjades, ei olnud kooskõlas kohaldatavate riigisiseste sätetega, ei ilmne, et nimetatud praktikas oleks ilmselgelt rikutud Rumeenia kohtusüsteemi põhireeglit, mis seaks kahtluse alla selle, et kassatsioonikohtu korruptsiooniasjade kohtukoosseisud on „seaduse alusel moodustatud“ kohtud, nagu need olid moodustatud vastavalt nimetatud praktikale enne neid konstitutsioonikohtu otsuseid. Seda hinnangut kinnitab – nagu märkis Euroopa Kohus 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsuse Euro Box Promotion jt (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034) punktis 208 – kassatsioonikohtu nõukogu 23. jaanuari 2019. aasta otsus, millele on viidatud käesoleva kohtumääruse punktis 43, ja konstitutsioonikohtu tõlgendus sellele otsusele.
- 103 Nii ei takista harta artikli 47 teise lõigu esimesest lausest tulenevad nõuded käesolevates kohtuasjades selle kohtupraktika kohaldamata jätmist, mis tuleneb kohtuotsustest nr 685/2018 ja nr 417/2019 (vt analoogia alusel 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 209).

- 104 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb kohtuasjas C-859/19 esitatud esimesele küsimusele ning kohtuasjades C-926/19 ja C-929/19 esitatud esimesele ja neljandale küsimusele vastata, et ELTL artikli 325 lõiget 1 koostoimes finantshuvide kaitse konventsiooni artikliga 2 ning otsust 2006/928 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mille kohaselt on korrupsiooni ja käibemaksupettuste valdkonnas tehtud kohtuotsused, mida esimeses astmes ei ole teinud sellele valdkonnale spetsialiseerunud kohtukoosseis või apellatsiooniasemes kohtukoosseis, mille kõik liikmed on määratud loosi teel, täielikult tühised, mistõttu asjaomased korrupsiooni- ja käibemaksupettusjuhtumid tuleb vajaduse korral jõustunud kohtuotsuste peale esitatud erakorraliste apellatsioonkaebuste tulemusena esimeses ja/või teises kohtuastmes uuesti läbi vaadata, kui selliste riigisiseste õigusnormide või praktika kohaldamisel tekib liidu finantshuve kahjustavate raskete pettuste või korrupsiooni puhul üldiselt süsteemne karistamatuse oht. Kohustus tagada, et selliste õigusrikkumiste eest määratakse tõhusad ja hoiatavad kriminaalkaristused, ei vabasta eelotsusetaotluse esitanud kohut kohustusest kontrollida, kas harta artikliga 47 tagatud põhiõigusi on nõuetekohaselt järgitud. Artikli 47 teise lõigu esimesest lausest tulenevad nõuded ei takista riigisiseste õigusnormide või praktika kohaldamata jätmist, kui need võivad tekitada süsteemse karistamatuse ohu.

Teine ja kolmas küsimus kohtuasjades C-859/19, C-926/19 ja C-929/19

- 105 Teise ja kolmanda küsimusega kohtuasjades C-859/19, C-926/19 ja C-929/19, mida tuleb analüüsida koos, soovivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt selgitust, kas ühelt poolt ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, harta artiklit 47 ja otsust 2006/928 ning teiselt poolt liidu õiguse esimese põhimõtet koostoimes nende sätetega ja ELTL artikli 325 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mille kohaselt on liikmesriigi konstitutsioonikohtu otsused liikmesriigi üldkohtutele siduvad ja nad ei saa seetõttu – kuna vastasel juhul pandaks toime distsiplinaarsüütegu – jätta nendest otsustest tulenevat kohtupraktikat omal algatusel kohaldamata, samas kui nad leiavad Euroopa Kohtu otsust arvestades, et see kohtupraktika on vastuolus liidu õiguse nimetatud sätetega.

– Kohtunike sõltumatuse tagamine

- 106 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et põhikohtuasjas kõne all olevatest otsustest tulenev konstitutsioonikohtu praktika võib seada kahtluse alla tema sõltumatuse ning on seetõttu vastuolus liidu õigusega, eelkõige ELL artiklis 2 ja artikli 19 lõike 1 teises lõigus ning harta artiklis 47 ja otsuses 2006/928 ette nähtud tagatistega. Sellega seoses leiab ta, et konstitutsioonikohus, kes ei kuulu Rumeenia kohtusüsteemi, ületas nende otsuste tegemisel oma pädevust ja piiras üldkohtute pädevust tõlgendada ja kohaldada põhiseadusest alamalseisvaid õigusnorme. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib veel, et konstitutsioonikohtu otsuste järgimata jätmine kujutab endast Rumeenia õiguses distsiplinaarsüütegu, mistõttu tal tekib sisuliselt küsimus, kas ta võib jätta need põhikohtuasjas käsitletavad kohtuotsused liidu õiguse alusel kohaldamata, kartmata, et tema liikmete suhtes algatatakse distsiplinaarmenetlus.
- 107 Sellega seoses, nagu on meenutatud käesoleva kohtumääruse punktis 82, kuigi kohtukorraldus liikmesriikides, sealhulgas konstitutsioonikohtu moodustamine, koosseis ja toimimine, kuulub liikmesriikide pädevusse, on liikmesriigid selle pädevuse teostamisel siiski kohustatud järgima kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest.

- 108 ELL artikkel 19, mis täpsustab ELL artiklis 2 tunnustatud õigusriigi väärtust, teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele sellest õigusest tuleneb (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 217 ja seal viidatud kohtupraktika). Nagu kinnitab otsuse 2006/928 põhjendus 3, tähendab õigusriigi väärtus seda, et „kõigis liikmesriikides on erapooletu, sõltumatu ja tõhus kohtu- ja haldussüsteem, millel on asjakohased vahendid muu hulgas korruptsioonivastaseks võitluseks“.
- 109 Juba tõhusa kohtuliku kontrolli olemasolu, mille eesmärk on tagada liidu õiguse järgimine, on õigusriigi olemuslik tunnus. Sellega seoses ja nagu on sätestatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, on liikmesriikide ülesanne näha ette õigussubjektidele tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajalik kaebeõigus ja menetlused liidu õigusega hõlmatud valdkondades. Liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte, millele on viidatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, on liidu õiguse üldpõhimõtte, mis tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest, mida on tunnustatud Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklites 6 ja 13, ning mida nüüd on kinnitatud harta artiklis 47 (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 219 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 110 Siit järeldub, et iga liikmesriik peab ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt tagama, et organid, mis liidu õiguse tähenduses määratletava „kohtuna“ saavad lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimusi ja kuuluvad seega tema õiguskaitsevahendite süsteemi liidu õigusega hõlmatud valdkondades, vastavad tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele, täpsustusega, et selles sättes on viidatud „liidu õigusega hõlmatud valdkondadele“, sõltumata olukorrast, milles liikmesriigid seda õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses kohaldavad (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 220 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 111 Selleks, et kindlustada, et niisugusel kohtuorganil – kellel võidakse paluda lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamisega seotud küsimusi – endal oleks võimalik tagada ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus nõutud tõhusat kohtulikku kaitset, on esmatähtis säilitada selle kohtu sõltumatus, nagu kinnitab ka harta artikli 47 teine lõik, mille kohaselt on asja arutamine „sõltumatus“ kohtus üks nõuetest, mis on seotud põhiõigusega tõhusale õiguskaitsevahendile (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 221 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 112 Kohtute sõltumatuse nõue, mis on seotud õigusemõistmise ülesande olemusega, on oluline osa õigusest tõhusale kohtulikule kaitsele ja põhiõigusest õiglasele menetlusele, mis on ülimalt tähtis, et tagada kõikide liidu õigusega isikutele antud õiguste ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 222 ja seal viidatud kohtupraktika). Nagu tuleneb eelkõige otsuse 2006/928 põhjendusest 3 ja selle otsuse lisa punktides 1–3 nimetatud eesmärkidest, on erapooletu, sõltumatu ja tõhusa kohtusüsteemi olemasolu samamoodi eriti tähtis korruptsioonivastases võitluses, eriti kõrgemal tasemel.
- 113 Ent ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tuleneval kohtute sõltumatuse nõudel on kaks aspekti. Esimene, väline aspekt eeldab, et asjasse puutuv organ täidab oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, olemata kellegagi hierarhilises või alluvussuhtes ja saamata kelleltki korraldusi või juhiseid, ning

et ta on seega kaitstud väljastpoolt tuleva sekkumise või surve eest, mis võib kahjustada selle organi liikmete otsustusvabadust ja mõjutada nende otsuseid. Teine, sisemine aspekt on seotud erapooletuse mõistega ja selle eesmärk on võrdse distantsi säilitamine menetlusosaliste ning huvidega, mis neist igaühel on menetluse eseme vastu. Viimati nimetatud aspekt nõuab objektiivseks jäämist ja seda, et kohtuasja lahendi suhtes ei võeta arvesse muud huvi peale õigusnormide range kohaldamise (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 114 Need liidu õigusega nõutavad sõltumatuse ja erapooletuse tagatised eeldavad selliste õigusnormide olemasolu, mis võimaldavad ümber lükata õigussubjektide mis tahes põhjendatud kahtlused selles suhtes, kas asjasse puutuvad organid on väljaspool väliste tegurite haardeulatust, ja selles, kas nad on vastanduvate huvide suhtes neutraalsed (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 115 Sellega seoses on oluline, et kohtunikud oleksid kaitstud välise sekkumise või surve eest, mis võiks ohustada nende sõltumatust. Kohtunike staatuse ja nende ülesannete täitmise suhtes kohaldatavad eeskirjad peavad eelkõige võimaldama välistada nii igasuguse otsese mõjutamise juhiste näol kui ka kaudsemad mõjutusvormid, mis võivad suunata asjaomaste kohtunike otsuseid ning viia selleni, et kohtunikud ei tundu enam sõltumatud või erapooletud, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 226 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 116 Mis täpsemalt puudutab distsiplinaarkorda reguleerivaid õigusnorme, siis väljakujunenud kohtupraktikast lähtudes eeldab sõltumatuse nõue, et see kord pakub vajalikke tagatisi, et vältida mis tahes ohtu, et seda korda kasutatakse kohtulahendite sisu poliitilise kontrolli süsteemina. Selles osas on väga oluline, et ainuüksi asjaolu, et kohtulahendis võib esineda viga riigisiseste ja liidu õigusnormide tõlgendamisel ja kohaldamisel või faktiliste asjaolude sedastamisel ja tõendite hindamisel, ei saaks tuua kaasa asjaomase kohtuniku distsiplinaarvastutusele võtmist. Liikmesriikide kohtunike sõltumatusele omane tagatis on ka asjaolu, et nende kohtunike suhtes ei algatata distsiplinaarmenetlust või neile ei määrata distsiplinaar karistusi selle eest, et nad on teostanud nende ainupädevuses olevat õigust pöörduda ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtu poole (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 227 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 117 Lisaks tuleb õigusriigi toimimist iseloomustava võimude lahususe põhimõtte kohaselt tagada kohtute sõltumatus seadusandlikust ja täitevvõimust (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 118 Kuigi ELL artikkel 2 ja artikli 19 lõike 1 teine lõik ega ükski muu liidu õigusnorm ei pane liikmesriikidele kohustust kehtestada konkreetset konstitutsioonilist mudelit võimudevaheliste suhete ja vastasmõju reguleerimiseks – eelkõige mis puudutab nende pädevuste määratlemist ja piiritlemist – peavad liikmesriigid siiski järgima eelkõige nendest liidu õigusnormidest tulenevaid kohtute sõltumatuse nõudeid (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 229 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 119 Neil asjaoludel ei ole ei ELL artikliga 2, artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ega otsusega 2006/928 vastuolus liikmesriigi õigusnormid või praktika, mille kohaselt on konstitutsioonikohtu otsused üldkohtutele siduvad, tingimusel et liikmesriigi õigus tagab konstitutsioonikohtu sõltumatuse eelkõige seadusandlikust ja täidesaatvast võimust, nagu see on nende sätete kohaselt nõutav. Seevastu juhul, kui liikmesriigi õigus seda sõltumatust ei taga, on sellised riigisisised õigusnormid või praktika liidu õigusnormidega vastuolus, kuna selline konstitutsioonikohus ei suuda tagada tõhusat kohtulikku kaitset, mida nõuab ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 120 Käesoleval juhul puudutavad eelotsusetaotluse esitanud kohtu tõstatatud küsimused seoses liidu õiguse nimetatud sätetest tuleneva kohtunike sõltumatuse nõudega ühelt poolt samu aspekte, mis on seotud põhikohtuasjas vaidlusaluseid otsuseid teinud konstitutsioonikohtu staatuse, koosseisu ja toimimisega ning mida on käsitletud kohtuasjades, mis päädisid 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsusega Euro Box Promotion jt (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034). Pealegi sisaldavad käesolevad eelotsusetaotlused selles osas sisuliselt samu andmeid, mis sisalduvad ka nendes kohtuasjades esitatud eelotsusetaotlustes. Nagu aga nähtub selle kohtuotsuse punktides 231–237 esitatud kaalutlustest, ei tõenda need andmed, et konstitutsioonikohus ei vasta sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele, mida on käsitletud käesoleva kohtumääruse punktides 113–119, ega ka seda, et põhikohtuasjas arutusel olevad kohtuotsused on tehtud kontekstis, mis tekitab põhjendatud kahtluse, kas konstitutsioonikohus neile nõuetele igati vastab.
- 121 Teiselt poolt, mis puudutab distsiplinaarvastutust, millele üldkohtute kohtunikud võidakse kõnealuste riigisiseste õigusnormide alusel võtta, kui nad konstitutsioonikohtu otsuseid ei järgi, siis on tõsi, et kohtute sõltumatuse kaitse ei saa täielikult välistada seda, et kohtuniku võib teatud täiesti erandlikel juhtudel tema tehtud kohtulahendite tõttu distsiplinaarvastutusele võtta. On nimelt selge, et sõltumatuse nõude eesmärk ei ole toetada kohtunike võimalikke raskeid ja täiesti lubamatuid käitumisviise, mis seisnevad näiteks selles, et nad tahtlikult ja pahauskselt või eriti raske ja jämeda hooletuse tõttu eiravad riigisiseseid ja liidu õigusnorme, mille järgimise nad peavad tagama, või et nad tegutsevad meelevaldselt või keelduvad õigusemõistmisest, kui neil õigusemõistmise ülesande kandjana on tarvis lahendada vaidlusi, millega õigussubjektid on nende poole pöördunud (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 83 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 122 Selleks, et säilitada kohtute sõltumatus ja seeläbi välistada, et distsiplinaarkorda võiks selle õiguspärastest eesmärkidest eemale juhtida ja kasutada kohtulahendite poliitiliseks kontrollimiseks või kohtunikele surve avaldamiseks, on siiski oluline, et ainuüksi asjaolu, et kohtulahend sisaldab võimalikku viga riigisiseste ja liidu õigusnormide tõlgendamisel ning kohaldamisel või faktiliste asjaolude ja tõendite hindamisel, ei saaks kaasa tuua asjaomase kohtuniku distsiplinaarvastutusele võtmist (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 123 Järelikult on tähtis, et kohtuniku distsiplinaarvastutusele võtmine kohtulahendi eest piirduks täiesti erandlike juhtudega, nagu need, millele on viidatud käesoleva kohtumääruse punktis 121, ja et see oleks piiritletud objektiivsete ja kontrollitavate kriteeriumidega, mis on seotud korrakohasest õigusemõistmisest tuletatud nõuetega, ning tagatistega, mille eesmärk on vältida mis tahes ohtu, et kohtulahendite sisule avaldatakse välist survet, ning võimaldaks seega kõrvaldada õigussubjektide mis tahes põhjendatud kahtlused selles suhtes, kas asjaomased

kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja vastanduvate huvide suhtes neutraalsed (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 124 Käesoleval juhul ei nähtu eelotsusetaotlustes esitatud andmetest, et liikmesriigi üldkohtu kohtunike distsiplinaarvastutus – mis tuleneb konstitutsioonikohtu otsuste täitmata jätmisest vastavalt seaduse nr 303/2004 artikli 99 punktile §, mille sõnastus ei sisalda ühtegi muud tingimust – piirduks käesoleva kohtumääruse punktis 121 nimetatud täiesti erandlike juhtudega, mis on vastuolus käesoleva kohtumääruse punktides 122 ja 123 viidatud kohtupraktikaga.
- 125 Sellest järeldub, et ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning otsust 2006/928 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid või praktika, mille kohaselt on konstitutsioonikohtu otsused üldkohtutele siduvad, tingimusel, et liikmesriigi õigus tagab konstitutsioonikohtu sõltumatuse eelkõige seadusandlikust ja täidesaatvast võimust, nagu need õigusnormid nõuavad. Seevastu tuleb ELi lepingu sätteid ja nimetatud otsust tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt toob liikmesriigi konstitutsioonikohtu otsuste mis tahes eiramine liikmesriigi üldkohtute poolt kaasa kohtunike distsiplinaarvastutusele võtmise (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 242).
- 126 Neil asjaoludel ja mis puudutab kohtuasju, kus põhikohtuasjas arutusel olev riigisise õigusnorm või praktika kujutab endast liidu õiguse kohaldamist harta artikli 51 lõike 1 tähenduses, siis harta artikli 47 eraldi analüüs, mis üksnes kinnitab eelmises punktis juba esitatud järeldust, ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastamiseks ja tema menetluses olevate vaidluste lahendamiseks vajalik.

– *Liidu õiguse esimus*

- 127 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et põhikohtuasjades arutusel olevatest kohtuotsustest tulenev konstitutsioonikohtu praktika, mille kooskõlas liidu õigusega ta kahtleb, on Rumeenia põhiseaduse artikli 147 lõike 4 kohaselt kohustuslik ja liikmesriigi kohtud peavad seda järgima, vastasel juhul määratakse nende liikmetele distsiplinaarkaristus seaduse nr 303/2004 artikli 99 punkti § alusel. Neil asjaoludel soovib ta selgitust, kas niisugused riigisisesed õigusnormid või praktika on liidu õiguse esimese põhimõttega vastuolus ja kas see põhimõte lubab liikmesriigi kohtul jätta seda laadi kohtupraktika kohaldamata, ilma et selle liikmete suhtes tekiks distsiplinaarkaristuse kohaldamise oht.
- 128 Sellega seoses osundas Euroopa Kohus 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsuse Euro Box Promotion jt (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034) punktides 245–248 oma väljakujunenud kohtupraktikat EMÜ asutamislepingu kohta, mis seadis ühenduse õiguse esimese põhimõtte kui ühenduse õiguskorra ühe põhitunnuse, täpsustades samas, et liidu õiguskorra põhitunnuste ja nende nõuetekohase järgmise olulisust kinnitab lisaks kõigele muule ka EMÜ asutamislepingu muutmise lepingute ja eelkõige Lissaboni lepingu tingimusteta ratifitseerimine. Ta lisis selle kohtuotsuse punktis 249, et ELL artikli 4 lõige 2 näeb ette, et liit austab liikmesriikide võrdsust aluslepingute ees. Liit saab aga sellist võrdsust järgida ainult siis, kui liikmesriigid ei saa liidu õiguse esimese põhimõtte kohaselt rakendada liidu õiguskorra vastu suunatud ühepoolset meedet, milline see ka ei oleks.

- 129 Pärast Lissaboni lepingu jõustumist on Euroopa Kohus järjepidevalt kinnitanud liidu õiguse esimuse põhimõtet käsitlevat varasemat kohtupraktikat, mille kohaselt kohustab see põhimõte kõiki liikmesriikide asutusi tagama erinevate liidu õigusnormide täieliku toime, kuna liikmesriikide õigus ei saa riivata nende erinevate normide toimet liikmesriikide territooriumil (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 130 Seega ei saa liidu õiguse esimuse põhimõtte kohaselt asjaolu, et liikmesriik tugineb riigisisestele õigusnormidele, isegi kui need on põhiseaduse sätted, kahjustada liidu õiguse ühtsust ja tõhusust. Kindlalt väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on nimelt liidu õiguse esimuse põhimõttega kaasnev toime siduv kõigile liikmesriigi organitele, ilma et seda saaksid takistada riigisisest sätteid, sealhulgas need, mis tulenevad põhiseadusest (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 131 Sellega seoses tuleb eelkõige märkida, et esimuse põhimõtte paneb liikmesriigi kohtule, kelle ülesanne on oma pädevuse raames kohaldada liidu õiguse sätteid, kohustuse – kui ta ei saa tõlgendada riigisiseseid õigusnorme kooskõlas liidu õiguse nõuetega – tagada selle õiguse nõuete täielik õigusmõju tema menetluses olevas kohtuasjas, jättes vajaduse korral omal algatusel kohaldamata kõik riigisisest õigusnormid või praktika – isegi kui see on hilisem –, mis on vastuolus liidu õigusnormiga, millel on vahetu õigusmõju, ja tal ei ole vaja taotleda või oodata nende riigisisest õigusnormide või praktika eelnevat kõrvaldamist seadusandliku või muu põhiseadusliku menetluse teel (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 252 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 132 Seoses liidu õiguse sätetega, millele on viidatud käesolevates eelotsusetaotlustes, tuleb osutada, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et kuna ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik, ELTL artikli 325 lõige 1 ja otsuse 2006/928 lisas sätestatud eesmärgid on sõnastatud selgelt ja täpselt ning neile ei ole seatud mingeid tingimusi, on neil vahetu õigusmõju (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 253 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 133 Selles kontekstis tuleb täpsustada, et vastavalt ELL artiklile 19 on liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesanne tagada liidu õiguse täiemahuline kohaldamine kõikides liikmesriikides ning isikutele sellest õigusest tulenev tõhus kohtulik kaitse, kusjuures Euroopa Kohtul on ainupädevus anda selle õiguse lõplik tõlgendus. Selle pädevuse teostamisel tuleb Euroopa Kohtul lõppkokkuvõttes täpsustada liidu õiguse esimuse põhimõtte ulatust liidu õiguse asjakohaste sätete seisukohast, kuna see ulatus ei saa sõltuda riigisisest õigusnormide tõlgendusest ega sellest, kuidas liikmesriigi kohus tõlgendab liidu õigust, kui see ei vasta Euroopa Kohtu tõlgendusele. Selleks loob ELTL artiklis 267 ette nähtud eelotsusemenetlus, mis on aluslepingutega kehtestatud kohtusüsteemi alustala, Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise dialoogi, mille eesmärk on tagada liidu õiguse ühtne tõlgendamine ning võimaldada seeläbi kindlustada selle järjepidevus, täielik õigusjõud ja autonoomia ning lõpuks ka aluslepingutega kehtestatud õiguse ainuomane olemus (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 254 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 134 Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Rumeenia põhiseaduse kohaselt on ta seotud põhikohtuasjas käsitletavatest konstitutsioonikohtu otsustest tuleneva kohtupraktikaga ega või jätta seda kohtupraktikat kohaldamata, kui ta leiab Euroopa Kohtu eelotsust arvestades, et see kohtupraktika on liidu õigusega vastuolus, sest vastasel juhul ähvardaks tema liikmeid distsiplinaarmenetluse või distsiplinaarkaristuste oht.
- 135 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtu eelotsus on asjasse puutuvate liidu õigusnormide tõlgendamise osas liikmesriigi kohtule põhikohtuasja lahendamisel siduv. Seega ei saa liikmesriigi kohtul, kes on kasutanud õigust või täitnud kohustust esitada ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, takistada viivitamata kohaldamast liidu õigust kooskõlas Euroopa Kohtu otsuse või praktikaga, kuna vastasel juhul vähendataks selle sätte soovitatavat toimet. Tuleb lisada, et pädevus teha liidu õiguse kohaldamise ajal kõik, mis on vajalik, et jätta kohaldamata riigisisene õigusnorm või praktika, mis võib takistada vahetut õigusmõju omavate liidu õigusnormide täielikku toimet, on lahutamatu osa liidu kohtu ülesandest, mis lasub liikmesriigi kohtul, kes oma pädevuse piires neid liidu õigusnorme peab kohaldama, mistõttu kujutab selle pädevuse teostamine endast tagatist, mis olemuslikult kuulub ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tuleneva kohtute sõltumatus juurde (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punktid 256 ja 257 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 136 Järelikult on liidu õiguse olemusest tulenevate nõuetega vastuolus mis tahes riigisisese õigusnormid või praktika, mille tagajärjel võib väheneda liidu õiguse tõhusus seeläbi, et need normid või see praktika ei anna kohtule, kes on pädev liidu õigust kohaldama, volitusi teha selle kohaldamise ajal kõik vajalik, et jätta kohaldamata riigisisene õigusnorm või praktika, mis võib takistada vahetut õigusmõju omavate liidu õigusnormide täielikku toimet (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 137 Riigisisese õigusnormid või praktika, mille kohaselt on liikmesriigi konstitutsioonikohtu otsused üldkohtutele siduvad – isegi kui viimased leiavad Euroopa Kohtu eelotsuse alusel, et nendest konstitutsioonilistest kohtuotsustest tulenev kohtupraktika on vastuolus liidu õigusega –, võivad takistada neid kohtuid tagamast selle õiguse nõuete täielikku toimet, mida võib võimendada asjaolu, et riigisisene õigus kvalifitseerib selle konstitutsioonilise kohtupraktika võimaliku eiramise distsiplinaarsüüteks (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 259).
- 138 Selles kontekstis tuleb esile tuua, et ELTL artikliga 267 on vastuolus mis tahes riigisisese õigusnormid või praktika, mis olenevalt olukorrast takistavad liikmesriigi kohtutel kasutamast artiklis 267 ette nähtud võimalust või kohustust esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus. Lisaks tuleneb käesoleva kohtumääruse punktis 116 viidatud kohtupraktikast, et asjaolu, et liikmesriikide kohtunike suhtes ei kohaldata distsiplinaarmenetlust ega -karistusi selle eest, et nad kasutasid õigust pöörduda ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtu poole, mis kuulub nende ainupädevusse, kujutab endast nende sõltumatuslega lahutamatu seotud tagatist. Samuti juhul, kui Euroopa Kohtu vastusest lähtuvalt peaks liikmesriigi üldkohus asuma seisukohale, et liikmesriigi konstitutsioonikohtu praktika on liidu õigusega vastuolus, ei saa asjaolu, et liikmesriigi kohus jätab selle kohtupraktika liidu õiguse esimese põhimõtte kohaselt kohaldamata, kuidagi kaasa tuua tema distsiplinaarvastutusele võtmist (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 260 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 139 Siit järeldub, et liidu õiguse esimuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mille kohaselt on liikmesriigi konstitutsioonikohtu otsused liikmesriigi üldkohtutele siduvad ja nad ei saa seetõttu – kuna vastasel juhul pandaks toime distsiplinaarsüütegu – jätta nendest otsustest tulenevat kohtupraktikat omal algatusel kohaldamata, isegi kui nad leiavad Euroopa Kohtu otsust arvestades, et see kohtupraktika on vastuolus ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, ELTL artikli 325 lõikega 1 või otsusega 2006/928 (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 262).
- 140 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele ja kolmandale küsimusele kohtuasjades C-859/19, C-926/19 ja C-929/19 vastata, et
- ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning otsust 2006/928 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mille kohaselt on konstitutsioonikohtu otsused üldkohtutele siduvad, tingimusel, et liikmesriigi õigus tagab konstitutsioonikohtu sõltumatuse eelkõige seadusandlikust ja täidesaatvast võimust, nagu need õigusnormid nõuavad. Seevastu tuleb EL lepingu sätteid ja nimetatud otsust tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt toob liikmesriigi konstitutsioonikohtu otsuste mis tahes eiramine liikmesriigi üldkohtute poolt kaasa kohtunike distsiplinaarvastutusele võtmise;
  - liidu õiguse esimuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mille kohaselt on liikmesriigi konstitutsioonikohtu otsused liikmesriigi üldkohtutele siduvad ja nad ei saa seetõttu – kuna vastasel juhul pandaks toime distsiplinaarsüütegu – jätta nendest otsustest tulenevat kohtupraktikat omal algatusel kohaldamata, isegi kui nad leiavad Euroopa Kohtu otsust arvestades, et see kohtupraktika on vastuolus ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, ELTL artikli 325 lõikega 1 või otsusega 2006/928.

Kohtukulud

- 141 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) määrab:

1. ELTL artikli 325 lõiget 1 koostoimes Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel koostatud ja Brüsselis 26. juulil 1995 allkirjastatud Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni artikliga 2 ning komisjoni 13. detsembri 2006. aasta otsust 2006/928/EÜ, millega nähakse ette kord, mille abil teha Rumeeniaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses,

tuleb tõlgendada nii, et

nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mille kohaselt on korruptsiooni ja käibemaksupettuste valdkonnas tehtud kohtuotsused, mida esimeses astmes ei ole teinud sellele valdkonnale spetsialiseerunud kohtukoosseis või apellatsiooniasstmes kohtukoosseis, mille kõik liikmed on määratud loosi teel, täielikult tühised, mistõttu asjaomased korruptsiooni- ja käibemaksupettusjuhtumid tuleb vajaduse korral jõustunud kohtuotsuste peale esitatud erakorraliste apellatsioonkaebuste tulemusena esimeses ja/või teises kohtuastmes uuesti läbi

vaadata, kui selliste riigisiseste õigusnormide või praktika kohaldamisel tekib liidu finantshuve kahjustavate raskete pettuste või korrupsiooni puhul üldiselt süsteemne karistamatuse oht. Kohustus tagada, et selliste õigusrikkumiste eest määratakse tõhusad ja hoiatavad kriminaalkaristused, ei vabasta eelotsusetaotluse esitanud kohut kohustusest kontrollida, kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tagatud põhiõigusi on nõuetekohaselt järgitud. Artikli 47 teise lõigu esimesest lausest tulenevad nõuded ei takista riigisiseste õigusnormide või praktika kohaldamata jätmist, kui need võivad tekitada süsteemse karistamatuse ohu.

2. ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning otsust 2006/928

tuleb tõlgendada nii, et

nendega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mille kohaselt on konstitutsioonikohtu otsused üldkohtutele siduvad, tingimusel, et liikmesriigi õigus tagab konstitutsioonikohtu sõltumatuse eelkõige seadusandlikust ja täidesaatvast võimust, nagu need õigusnormid nõuavad. Seevastu tuleb EL lepingu sätteid ja nimetatud otsust tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt toob liikmesriigi konstitutsioonikohtu otsuste mis tahes eiramine liikmesriigi üldkohtute poolt kaasa kohtunike distsiplinaarvastutusele võtmise.

3. Liidu õiguse esimuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid või praktika, mille kohaselt on liikmesriigi konstitutsioonikohtu otsused liikmesriigi üldkohtutele siduvad ja nad ei saa seetõttu – kuna vastasel juhul pandaks toime distsiplinaarsüütegu – jätta nendest otsustest tulenevat kohtupraktikat omal algatusel kohaldamata, isegi kui nad leiavad Euroopa Kohtu otsust arvestades, et see kohtupraktika on vastuolus ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, ELTL artikli 325 lõikega 1 või otsusega 2006/928.

Allkirjad